

28-2

چمن دی چائنی

مصنف: سردار محمد عبداللہ

7236

نوجوان ادیب، پوتر سوچاں دے شاعر دی

نظم، غزل تے نثری پراگا

علمی ادبی خزانہ

چمن دی چائنی

مصنف: سردار محمد عبداللہ

ناشر: چوہدری عظمت علی آرزو

بانی اثر انصاری اکیڈمی گوٹھ چوہدری لال گل

نزد بلوچی شاہ عبدالکریم ضلع حیدرآباد سندھ

قوس وقزح

کتاب داناں _____ چن دی چاننی
84442

مصنف _____ سردار محمد عبداللہ

سائز _____ 23x36/16

صنف _____ حمد، نعت، نظم، غزل، نثر

صفحے _____

سرورق _____ شہباز کمپوزنگ سنٹر میوہسپتال روڈ لاہور

کمپوزنگ _____ لکھاری کمپوزنگ سنٹر جیاموسی شاہدرہ۔ لاہور

چھاپہ خانہ _____ احتیاز فیاض پریس سرکلر روڈ لاہور

تاریخ اشاعت _____ اکتوبر 2009ء

زیر اہتمام _____ انصاری برادرز

قیمت _____ 101 روپے

ناشر _____ چوہدری عظمت علی آرزو

بانی اثر انصاری اکیڈمی، گوٹھ چوہدری لال گل

نزد بلوئی شاہ عبدالکریم ضلع حیدرآباد سندھ

منگوان دے پتے _____ ☆ حاجی غلام صابر انصاری۔ سابقہ ایم پی اے۔ قصور

☆ شاخ ادب اثر منزل محلہ جابر پورہ سکنہ

فیض پور خورد نزد لاہور، شر قیور روڈ ضلع شیخوپورہ

0321-4756725, 042-7910919

نانویں

میں اپنی ایس نکئی جنی کتاب ”چن دی چاننی“ نون چودھویں رات دے چن دے
 نانویں لانداباں جیہڑا غربی امیری دی کندھ ڈھا کے اچے چباریاں والے رئیس
 دے ویہڑے تے اک غریب دے لکھاں دے ڈھارے وچ اکو جیہی چاننی
 اڑاندالے۔ اوہ چودھویں رات دا چن جیہڑا اپنے چانن نال مایوسیاں تے
 ناکامیاں دی لئی رات دی کالک دی چادر نوں پاڑ دیندالے۔

اوہ چودھویں رات دا چن جیہڑا اک مرلے دے مالک دی باغی تے سینکڑے
 مرلیاں دے جاگیر دار دے باغاں دے پھلاں وچ اکو جیہی حلاوت تے مٹھاس
 بھردالے۔

”اوہ چن دی چاننی“ جیہڑی اک محنتی طالب علم لئی پڑھن دا سبب بن دی
 اے۔ اوہ چن دی چاننی۔ جیہڑی رات دے عیباں نوں روکدی اے۔

گر قبول افتدز ہے عز و شرف

سر دار محمد عبداللہ

اثر منزل فیض پور خور دنزد لاہور۔ شر قپور روڈ ضلع شیخوپورہ

0302-4241585, 0345-4721465

بیٹے سے دی یاد

میں آج وی بیٹے سے نون یاد کردا ہاں۔ تاں میرے من نون اک تازگی، طبع وچ شگفتگی، روح نون سرشاری تے قلب نون شانتی ملدی اے۔ حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری دے سندھ دے شاگرد اثر صاحب نون تھاں تھاں آؤن دی دعوت دے رہے سن۔ نواب شاہ شہر وچ مرحومہ عصمت ڈاہری صاحبہ نے اثر صاحب دی حیاتی تے قصہ گوئی اتے سندھی زبان وچ لکھی کتاب دی شاندار رونمائی کروائی۔ ایہدے وچ پروفیسر ڈاکٹر گل حسن لغاری، مہر کاچیلوی، اقرار حیدر مطرب، سید الطاف حسین شاہ عاجز، لعل محمد پٹھان نے وی رلت کیتی۔ ایس رونق وچ سردار عبداللہ تے عبدالبجبار اثر نے وی اپنے والد بزرگوار حضرت اثر انصاری فیض پوری نال رونق نون ودھایا۔ مینوں بڑا چارہیا اے کہ اثر صاحب میرے وی پروہنے بنن۔ جدوں اثر صاحب سندھ دے چاہواناں تے مجاں دیاں محفلاں بھگتا چکے۔ تاں نواب شاہ، بنگلہ گجری (برلب حمزہ او نہر) سانگھڑ (المنصورہ، محمد بن قاسم دے فوجیاں دی چھاؤنی) میر پور خاص، عمرکوٹ، ضلع تھرتے پار کردی سیر سیاحت کر کے گوٹھ وڈی دو برجی تون میرے غریب خانے اُتے آگئے۔ میں اثر صاحب نون لین واسطے گوٹھ وڈی دو برجی اپڑیا۔ تاں اثر صاحب دے نال چوہدری محمد خالد وی میرے کول آئے۔ بلدی شاہ عبدالکریم دے لاگے میرے والد بزرگوار دے نال دی گوٹھ چوہدری لعل گل وچ ادیباں شاعراں دامیلہ لکیا۔ اتھے ای اثر انصاری اکیڈمی قائم اے۔ میں اوہد ابانی آں۔ اوس ملاقات تون بعد اچ تیکر اساڈیاں محبتاں وچ واہدا ای واہدا ہندا آرہیا اے۔ میرے استاد اثر صاحب نے اساڈی ہر غمی خوشی وچ رلت رکھی اے۔ او سے گھر دے گلشن دے دو ٹہکدے مہکدے پھل عبدالبجبار اثر تے سردار محمد عبداللہ نے ساڈی گوٹھ وچ مہک کھلاری سی۔ آج سردار محمد عبداللہ دی کتاب ”چن دی چاننی“ چھپ کے بازار وچ آرہی اے میں جی آئیاں آکھدا ہاں۔

انکساری دا پتلا: چوہدری عظمت علی آرزو گل بانی وچیرمین اثر انصاری اکیڈمی گوٹھ چوہدری لال گل۔ نزد بلدی شاہ عبدالکریم ضلع حیدرآباد سندھ۔

تعارف کنندہ: اقرار حیدر مطرب، سانگھڑ سندھ

سردار محمد عبداللہ

سردار محمد عبداللہ حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری دی حیاتی دے گلشن داسب توں چھیکڑ لاتے لاڈاں والا رنگلا پھل اے۔ ایہنوں سارے بھیناں تے بھراواں دی شفقت تے لاڈ پیار ملیا۔ ایہنے فیض پور خورد وچ 1984ء نوں ولادت پائی۔ ڈھلی تعلیم پنجویں تیکر گورنمنٹ پرائمری سکول فیض پور خورد وچوں لئی۔ فیر گورنمنٹ ہائی سکول برج اٹاری وچوں میٹرک کیتا۔ تے فیر ووکیشنل کالج برج اٹاری (نورے والا روڈ) وچوں کمپیوٹر دا کورس کر کے ملت ٹریکٹر فیکٹری شیخوپورہ روڈ بیگم کوٹ وچ نوکری کر لئی۔ سردار محمد عبداللہ نے وی اپنے بھیناں بھراواں وانگوں اپنے گھر دے ادبی ماحول دارنگ قبولیا۔ بچپن توں ای نظماں غزلاں تے مضمون لکھن لگ پیا۔ جیہڑے اخباراں، رسالیاں دی زینت بن دے رہے۔ ایس کتاب نوں اساران لئی اوستے ادبی بھنڈار وچوں کجھ ورستے لے گئے نیں۔

سردار محمد عبداللہ دی شادی موضع نون نزد راوی ریان مرید کے دے چوہدری غلام حیدر سرپرست اعلیٰ ”انصاری تنظیم“ موضع نون دی صاحبزادی رباب نال ہوئی۔ جیہڑی بوہت ای عاقل، دانائے سیانی اے۔ اوہنے اپنے گھر دے ماحول نوں ہور پاکیزہ بنا دتا اے۔ سردار محمد عبداللہ نوں بوہت اچے سچے ادیبان نال ملن دا

موقعہ ملیا۔ جویں عبدالعزیز چشتی (اثر صاحب دے رضاعی بھرا) امام الکاتبین حاجی ایم اے آزاد کھوکھر، حاجی صالح محمد ملوک، ریڈیو پاکستان لاہور دے پنجابی دربار دے میزبان طالب چشتی، ہیزدی حقیقت دامصنف ڈاکٹر طالب بخاری، گوٹھ وڈی دو برجی سندھ دے چوہدری محمد خالد، اثر صاحب دے منہ بولے ویر محمد حنیف المعروف مہر کاچیلوی میر پور خاص سندھ، (ایہناں دے عشق اتے حشمت شاہ تے اثر صاحب لے گلزار تے حنیف کتاب لکھی) مصوٰر سندھ، تھر پار کر میوزیم میر پور خاص دے ڈائریکٹر لعل محمد پٹھان، شاعر چشت اکرم فریدی، عبدالحمید سھری، عبدالجبار اثر اکیڈمی ترندہ سوائے خاں نذر رحیم یار خان دے استاد اصغر علی کوثر المشہور سپاں والے۔ سانگھڑ سندھ دے اقرار جیہد مطرب، ماسٹر اسرار احمد، عقیل شاقی، چاچا یوسف، خادم دسائی پورمی، صدیق تاثیر، یسین الفت، حکیم عبداللطیف، سبیل صحت دو خانہ کوٹ شہاب الدین شاہدرہ لاہور، اقبال زخمی، علامہ محمد انور قمر شر قپوری، علامہ فضل حق خان گلشن شر قپوری، ڈاکٹر حبیب اللہ نثار غازی پوری، عجائب گھر دے ڈائریکٹر ڈاکٹر انجم زحمانی، پنجاب یونیورسٹی لاہور دے پنجابی دے شعبے دے سابقہ چیئر مین ڈاکٹر شہباز ملک تے موجودہ چیئر مین ڈاکٹر عصمت اللہ زاہد، اکبر مدنی تے ہوران گنت شخصیات دے نال پٹھن داموقعہ پایا۔

سردار محمد عبداللہ نے اپنے والد بزرگوار دے ملن آئے مہماناں نوں عزت تکریم نال بٹھایا تے کدی اثر صاحب دی گھروں باہر غیر حاضری نوں محسوس نہ ہون دتا۔ عبداللہ نوں سیر سپاٹے دا بڑا شوق اے۔ اکثر اپنی بیگم رباب نال موٹر سائیکل اتے کدی داتا دربار، کدی چڑیا گھر، کدی جلو پارک دی سیر لئی جاندار ہندا اے۔

جدوں حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری حج لٹی گئے تاں سردار محمد عبداللہ وی اپنے والدنوں وداعیہ کرن لٹی حاجی کیمپ لاہور اڑیا۔ پر حج کر کے پرتن وچ ہجے چھ روز سن کہ اثر صاحب دی دھی زیب النساء اثر رحلت پاگنی۔ ایہنوں وی اہی نوں ہجے دو مہینے وی نہیں سن ہوئے۔ اثر صاحب نوں لاڈلی دھی دی بے وقت موت دا پتہ نہ دتا گیا کہ ایہہ بندہ ملک عرب وچ دھی دے ہجروچ روندار ہوئے گا۔

سردار محمد عبداللہ جدوں لاہور دے ہوائی اڈے اتے والدنوں لین گیا تاں اپنی وڈی بھین زیب النساء دی فوتیگی دی اطلاع سبھے سبھے تے ایس انداز وچ دتی کہ والد دے دل اتے بوہتا اثر نہ پے جاوے۔ پر فیروی سردار محمد عبداللہ دیاں سسکیاں تے اتھراواں نے اثر صاحب نوں فکروچ پادتا۔ سردار محمد عبداللہ نے اپنی وڈی بھین زیب النساء اثر دی آخری آرامگاہ پختہ بنوا کے سل لوائی اے۔ تے ایہدے سالانہ ختم لئی بڑی نس بھج کر دااے۔

دیس پنجاب دی سحری سویرا نظارا

شاعر: سردار محمد عبداللہ

دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

لو پھٹی اے لک گئے فجرے چمک چمک کے تارے

فجر دا کیڈا روپ سہانا

پنچھیاں چھوہیا عجب ترانہ

چڑیاں دا اے چہہانا

مسجد رب دے گھر دے وچوں پھندے نیں لشکارے

دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

ہالیاں ہل کھیتاں وچ جوئے

راہی ہین روانہ ہوئے

بال ایانے اٹھ کھوئے

شفق دی لالی رنگ کھلارے سو ہے لال کنارے

دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

سورج نکل کے جھاتی پائی

چونہہ پاسیں کھلری رشنائی
 بھج ہنیرے بھاجڑ چائی
 بچے پڑھن مسیتے چلے ہتھ وچ پکڑ سپارے
 دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

راتیں تڑنے جیہڑے روگی
 جہاں رات پیرے وچ بھوگی
 راتیں جاگے زاہد ، جوگی
 فجرے اکھ اوہناں دی لگ گئی دتے نیند ہلارے
 دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

گلشن وچ گلاب نے ہسے
 راوی سندھ پنجاب نے ہسے
 فجر نونوں تک حجاب نے نتے
 جھلمل جھلمل نور دا چانن ہر گھر ، گلی ، دوارے
 دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

منہ پھلاں دے شبنم دھوتے
 چرن نونوں نکلے نچراں کھوتے
 مجھاں گائیں بھیداں بوتے

چاٹیاں وچ مدھانیاں پیاں گونجے نے گھمکارے
دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

رات تر بنجھنیں چرنے ڈاہے
کت کت پونیاں ڈھیر لگائے
رل ٹیاں کاج بنائے
چھلیاں دے بھرج لیاں ماپے خوش نیں سارے
دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

تمنزل پگ گئے رات دے راہی
دے مبارکان جیجاں دائی
شیدے دی ہوئی کڑمانی
گھر نوراں دے کا کا جمیا ہس پئے ویہڑے ڈھارے
دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

فجر دی کیڈی رت سہانی
ہر پاسے اک چمک نورانی
ڈرے ڈرے وچ تابانی
سیر سپاٹے کرن نون نکلے گبھرو چھیل کوارے
دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

فجر ہوئی تے خبراں آئیاں
 چوراں راتیں سنھاں لائیاں
 ڈاکوواں راہ وچ لٹاں پائیاں
 جہان راتیں مانیاں سیجاں ندیاں ول سدھارے
 دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

شاعراں راتیں شعر نے جوڑے
 اکھر چن اسمانوں توڑے
 خوب بھجائے شوق دے گھوڑے
 غزلاں نظماں تے رباعیاں رنگے گیت اسارے
 دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے

دیس پنجاب دی فجر پیاری
 جاپے کھل گئی نور پٹاری
 روشن ہو گئی دنیا ساری
 ہے عبد اللہ کم نون چلیا تاجر گئے بازارے
 دیس پنجاب دی رنگی رت دی فجر مارے چکارے
 لوپھٹی اے لک گئے فجرے چمک چمک کے تارے

غزل

”دنیا دے وچ آکے تکیا جگ دا فانی میلہ اے“
 موت دا جدوں نقارا وجدا جاندا فیر اکیلا اے
 کئی تے رات نوں پڑھن تہجدیں کئی راجاں دے کچھے نہیں
 ماڑا دہڑا کولہو چیا، چودھری دا پت ویہلا اے
 رنگ برنگیاں چیزاں اتھے باٹا، سروس جتیاں نہیں
 ون سونے گہنے گئے لون اتھے نمبریلہ اے
 مہنگ مہنگائی بے روزگاری، نفسو نفسی مار دیندی
 آتشیں اسلحہ ہتھوں دے وچ افراتفری ریلہ اے
 کئی نے ایئر کنڈیشن کاراں دے وچ سیراں کردے نہیں
 کئی نے ننگے پیریں پھر دے پئے، لنگھاون ویلا اے
 پردے داری مک گئی ایٹھوں آس امید اے سک گئی ایٹھوں
 کپڑے پا کے بیبیاں والے ٹردا چھیل چھیلہ اے
 عزیز بھٹی نے ملک دی حد تے رت اپنی نوں ڈوہلیا اے
 اوہدے ملک دی حالت ایہ اج ہر اک روح نشیلا اے
 عبداللہ دیکھو ایس دنیا نوں دوہاں پاسیں دندے نہیں
 مٹی چھانی کتے نہ لبھیا غیرت مند انکھیلا اے

دی ایجوکیٹر

نتیجہ افکار: سردار محمد عبداللہ

د: دولت ونڈیندی اے علم دی پئی، طالب علم بھر جھولیاں لئی جانده
بڑا اچا معیار سکول دا اے، کڑیاں منڈے بن ٹولیاں لئی جانده

کی: یاد اے نبی فرمایا سانوں لے کے مہد توں لحد تک پڑھی جانا
جانا پوے بھاویں ملک چین اندر، ہتھیں قلم دو اتاں پھڑی جانا

الف: ایس فرمان تے عمل کیتا شہزاد شفیق نے حد مکا دتی
وچ گجرات دے باراں دری کیمپس لٹ لٹ کر دی شمع جگا دتی

ے: یاری نہ دولت دے نال لائی جو کچھ کھٹیا کر فدا دتا
نفسو نفسی تے افراتفری اندر ہے سکون دا کم دکھا دتا

ج: جدت نفاست لطافت ڈٹھی ہر ذرے وچ عجب بلاغت ڈٹھی
چنگا عملہ چنگا اے بانی ایہذا ہر بندے دی چنگی عادت ڈٹھی

و: وعدہ وفائی دا درس ملدا جھوٹھ بولن توں منع استاد کردے
وچ امانت دے کرو خیانت ناہیں اتھے جذبہ نے مثل فولاد کردے

ک: کدورتاں کر کے دور قلبوں سینہ علم، دے نال چمکا رہے نہیں
پھڑ پھڑ کے کڑیاں منڈیاں نوں پڑھا لکھا کے ساؤ بنا رہے نہیں

ن: یاد اے اثر انصاری صاحب ہے تکیا مثالی سکول تائیں
ذرے ذرے وچ جگمگ فانوس چمکن ملیا درس بلالی سکول تائیں

ٹ: ٹوہراں دے نال سکول چلدا کمی رہی نہ پڑھن پڑھان دی اے
شہزاد شفیق دے سرتے پگ بدھی رحمت ہندی ایہہ پاک یزدان دی اے

ر: رحمت خدا دی وسے ہر دم ہے عبد اللہ دی بھائیو دعا ہر دم
اللہ کرے کہ میں وی تک آواں رہندا دل دے اندر چا ہر دم

عبدالحق ظفر چشتی

سردار محمد عبداللہ

اول حمد خدا دی کریئے سر اپنے نوں سجدے دھریئے
نہ کریئے تاں فیروی ڈریئے جے کریئے تاں فیروی ڈریئے

حماں بعد نبیؐ دیاں نعتاں ساڈی عین سعادت اے
سرورؐ تے درود سلاماں پڑھنا عین عبادت اے

چارے یار نبیؐ سرورؐ دے چمکدے تاریاں وانگوں نیں
شہر مدینے دے سب ذرے چن چکاریاں وانگوں نیں

حماں نعتاں پچھوں اج میں ذکر عجیبہ چھوہنا واں
کر کے یاد تائے دی تائیں ہجر فراقوں رونا واں

تایا عبدالحق چشتی دا ہجر فراق ستاندا اے
ابا جی افسردہ رہندے تک کے دل گھبراندا اے

میاں عبد الغنی دی اکھ دا تارا تایا پیارا سی
فتوالے پیدا ہویا بچپن وچ نیارا سی

پڑھیا دینی درساں اندر کیتی نیک کمائی اے
 نیک پیو دا لائق پتر بختاں والی مائی اے

وچ لاہور سکونت کیتی وچ سکول پڑھاندے رہے
 جیہڑا فیض روحانی پایا اگے اوہ ورتاندے رہے

شادی ہوئی پتراں دھیاں رونقاں آن ودھائیاں سن
 رہے پڑھاندے شوقوں حضرت کیتیاں فیر کڑمائیاں سن

دھیاں پت ویاہ کے ایہناں بھارا سرتوں لاہیا سی
 کئی سکولاں دے وچ ایہناں شوق دے نال پڑھایا سی

ہو ریٹائر درس بنائے کڑیاں منڈیاں خاطر سن
 آکے کول ایہناں دے تائب ہوئے ڈاکو چا تر سن

نشے بازی تے گلے شکایتاں کولوں خلق بچائی سی
 قرآن حدیث دی درساں اندر کیتی خوب پڑھائی سی

زوجہ فوت ہوئی تاں حضرت گوشہ ملیا آکے سی
 ”میاں میر“ دی تربت لاگے بیٹھے تکیہ لاکے سی

اتھے محفل نعت سجانڈے شاعر ادیب بلاندے سن
 پرتکلف روٹی ٹکر آہر دے نال کھوانڈے سن

سارا گھر سی خوش خوشیاں وچ ، غم نہ رتی ماشہ سی
دینی درس دی فقط پڑھائی یاں فیر ہاسہ راسہ سی

اجن اچیت اک بدلی غم دی چڑھ کے گھیرا پایا سی
چھوٹا پتر محمد فیضان دا وچھڑن ویلا آیا سی

دو تن دھیاں چھڈ کے پتر دنیا چھڈ سدھایا سی
حادثے دے وچ زخمی ہويا بڑا علاج کرایا سی

آخر چھڈ کے دنیا فانی پا گیا پت وچھوڑے سی
پیونوں غم نے بے خود کیتا دکھ بوہتے سکھ تھوڑے سی

پت دے غم وچ گھائل ہو کے مل بیٹھے چارپائی سن
آخر غم وچ رحلت پائی من گئے حکم الہی سن

عبدالحق ظفر چشتی دا ایہہ میں ذکر سنایا اے
ٹھیٹھ پنجابی دے وچ لکھ کے نمبر وچ چھپوایا اے

فاتحہ خوانی کر عبد اللہ بخش ہتھ اٹھا کے تے
اساں وی ایٹھوں آخر جانا بستر بوریا چا کے تے

بے مثال سہرا

سردار محمد عبداللہ پریس رپورٹر اثر انصاری اکیڈمی فیض پور خورد

بے مثال سہرا بے مثال سہرا
 نبی پاک دے صدقے ہو یا حاصل
 تھلی جائے نہ تاب جوانیاں دی
 جج چڑھی اے مرداں زنانیاں دی
 لج پال سہرا لج پال سہرا
 رنگلا لال سہرا رنگلا لال سہرا
 ہندی پئی اے سوٹ اٹھیاں دی
 تکیا کھوکھراں دی اج آل سہرا

بے مثال سہرا بے مثال سہرا

وہجے واہجے شہنائیاں گونجیاں نیں
 اج دولتاں نقلیاں ہونجھیاں نیں
 شورا پی کے مچھاں پونجھیاں نیں
 رہیا چمک تے دھمک دکھال سہرا

بے مثال سہرا بے مثال سہرا

حاجی منشاء شہزادہ تیار ہویا
 اگلے گھر اندر انتظار ہویا
 ایس ٹم دا اچا وقار ہویا
 متھے لاڑے دے ہویا نہال سہرا

بے مثال سہرا بے مثال سہرا

یاراں بیلیاں بھنگڑے پائے آنکے
 پریاں بجرے پھل وسائے آنکے
 گڑوی والیاں گیت سنائے آنکے
 چنگے بختاں کینا خوشحال سہرا

بے مثال سہرا بے مثال سہرا

اللہ کرے ایہہ خوشیاں ہون ابدی
 عبداللہ خیر خیریت چاہوے سب دی
 رحمت ایہناں تے وسدی رہوے رب دی
 ایسا لکھیا کتے دکھال سہرا

بے مثال سہرا بے مثال سہرا

لج پال سہرا لج پال سہرا

حاجی اقبال زنجبہی
سر دامحمد عبداللہ فیض پوری ”زندہ تیرا نام رہوے گا“

جد تک علم ادب دے چرچے زندہ تیرا نام رہوے گا
وچ لکھاریاں مستقبل وچ یاد تیرا نام کام رہوے گا

ماں بولی دا توں متوالا
پنجابی ادب دا توں رکھوالا

تیرا سی انداز نرالا

نعتاں تیرا عشق پرچیاں بھریا ادب دا جام رہوے گا
جد تک علم ادب دے چرچے زندہ تیرا نام رہوے گا

”لکھاری“ تیرا ہے من موہنا
ادب سی اوڑھنا تے بچھونا

تیرے ورگا کہے ہونا

نمبر تیرا پڑھیا لکھیا سب دا نیک انجام رہوے گا
جد تک علم ادب دے چرچے زندہ تیرا نام رہوے گا

نمبر نعتاں دے چھوئے
گھر گھر اندرتوں اپڑائے

کنیاں دے توں ناں چمکائے

شاعراں تے ادیباں اندر چرچا فجرے شام رہوے گا
جد تک علم ادب دے چرچے زندہ تیرا نام رہوے گا

پتر ارشد نیک اے تیرا امجد ادب دی ٹیک اے تیرا

ہزاراں وچوں ایک اے تیرا

اسجد تے فاروق تیرے نوں ملدانت انعام رہوے گا
جد تک علم ادب دے چرچے زندہ تیرا نام رہوے گا

تیرے غم روا چھڈ یا اے۔ سب دا دل دکھا چھڈ یا اے

فکراں دے وچ پا چھڈ یا اے

تنویر بخاری دا توں چنڈیا فیض اوہدانت عام رہوے گا
جد تک علم ادب دے چرچے زندہ تیرا نام رہوے گا

پاک نبی نال پیاری تیرا کھڑیا ادب گلزاری تیرا

شاعراں وچ تیری تیرا

کوئل

موسم آتے ہیں اور اپنی تمازت دکھا کر چلے جاتے ہیں۔ روز ازل سے لے کر آج تک اس کائنات میں موسموں کا یوں ہی چکر چلتا رہتا ہے۔ ہمارے ملک پاکستان کی سر زمین میں سرما، گرما، خزاں، بہار اور برسات کے موسم ان گنت نظارے لے کر آتے ہیں۔ موسم گرمی کی آمد ہوتی ہے تو بہار کا موسم جو بن پر ہوتا ہے۔ سردی میں ٹھہرتی سوھی سڑی جڑی بوٹیاں بھی بہار کی رت میں زندہ ہو جاتی ہیں۔ صاف چٹیل میدانوں میں خود رو جڑی بوٹیاں سر اٹھا لیتی ہیں اور سبزہ زمین کو ڈھانپ لیتا ہے۔ باغوں میں کلیاں پھولوں کا روپ دھار لیتی ہیں۔ مست فضا میں بھنورے پھولوں کے ارد گرد دیوانہ وار رقص کرتے نظر آتے ہیں۔ بلبل شبنم کے ساتھ وضو کر کے پھولوں کا منہ چومتا ہے۔ ہر طرف تازگی، مہک اور حسین و جمیل مناظر ہوتے ہیں۔ اس بہار کے موسم میں کالی کلوٹی کوئے سے چھوٹی (مٹھی بھر سیاہ پروں والا پرندہ) کوئل نغمے الپتی ہے۔ میں نے جب اپنے گاؤں کے پرائمری سکول فیض پور خورد میں پڑھنے کے لئے داخلہ لیا تو سکول کی شمالی سمت میں بہت بڑا حکیمانہ والا باغ پایا۔ اس باغ میں سے کوکو کی آواز کانوں میں رس گھولتی۔ چونکہ میں پہلی جماعت کا طالب علم تھا۔ مجھے ابھی کوئی خبر نہ تھی کہ کوئل کتنے جسامت کی ہوتی ہے۔ میں سارا دن سکول میں کبھی اس سمت کبھی اس سمت درختوں کے اوپر کوئل کو گیت گاتے سنتا رہتا۔

ایک روز تفریح ہوئی تو میرے کلاس فیلو اپنی اپنی تختیاں صاف کرنے کے

لئے سکول کے نکلا کی طرف گئے۔ نکلا میں نقص تھا۔ نکلا پانی نہ دے رہا تھا۔ اس لئے ہم نے پروگرام بنایا کہ حکیمان والے باغ میں کنویں کی آڈپر تختیاں صاف کرتے ہیں۔ میں اپنے ہم جماعتیوں کے ہمراہ جب پانی کی بہتی آڈپر تختی دھونے لگا تو سیاہ رنگ کا چھوٹا سا پرندہ کوکو کرتا ہمارے قریب سے درخت پر آ بیٹھا۔ اس کا سیاہ رنگ اور اس کی مٹھی بھر نھی سی جان۔ مگر اس کی آواز میں وہ ترنم کہ بار بار اس کے گیت سننے کو دل چاہے۔ کچھ لڑکوں نے کوئل کی کوکو کی نقل اتاری۔ تو اس کے گیتوں میں اور تیزی آ گئی۔ اور وہ بے قرار ہو کر لڑکوں کی آواز کا جواب دیتی رہی۔

سکول کی گھنٹی کی آواز سن کر ہم سکول میں لوٹ آئے۔ یہاں بھی کوئل کے نعمات میرے کانوں میں رس گھولتے رہے۔ آج میں بڑا خوش تھا کہ میں نے کوئل دیکھ لی ہے۔ دو ہفتے کے بعد باد نسیم نے بادِ سموم کا روپ دھا لیا۔ تیز اور گرم ہوا کے جھونکے دو پہر کو چلتے تو یہ رس بھری آواز ہم سے نکھڑ گئی۔ ہمارے استاد نے بتایا کہ یہ پرندہ پہاڑوں سے بہار کے موسم میں میدانی علاقے میں آ کر نعمات گاتا ہے۔ موسم گرما میں اپنے وطن لوٹ جاتا ہے۔ میں پورا سال کوئل کے آنے کا انتظار کرتا رہتا ہوں۔ بمصداق فقیر اثر انصاری فیضپوری

کالے رنگ والی کالی چنچ والی وچ گلشن دے عجب نعمات چھیڑے
سن کوک ایہدی بسکل جان ہندے قصے ہجر دے دن تے رات ہندے

84442 ☆☆☆☆☆

مولانا الطاف حسین حالی انصاری

اردو تحریر:- محمد اشرف انصاری

پنجابی روپ:- سردار محمد عبداللہ

اج توں لگ لگ ڈیرھ سو سال پہلاں یعنی ۱۸۳۷ء نوں پانی پت وچ ایس
 انسان دی پیدائش ہوئی۔ جسے اپنے آپ نوں کدی معمولی انسان توں ودھ کے نہیں
 سمجھیا۔ اوہ دن نہ صرف پانی پت دے لئی مبارک دن سی۔ جدوں خواجہ ایزد بخش دے
 دے گھر پتر پیدا ہو یا جیہداناں الطاف حسین رکھیا گیا تے جیہڑا پچھوں اپنے تخلص حالی
 دے ناں نال مشہور ہو یا۔ پانی پت وچ اٹھ سو سالوں توں (قوم انصاری دی اک
 شاخ جیہدے نال مولانا تعلق اے) آباد ٹری آ رہی اے۔ مولانا اپنے پیو ولوں
 ایسے شاخ انصاری نال تعلق رکھدے سن۔ ایہ محلہ ہن تیکر محلہ انصاریاں دے، ناں نال
 موجود اے۔ مولانا دی والدہ ماجدہ سادات دے اک معزز گھرانے دی دھی سن۔
 جدوں مولانا دی عمر نوں سالوں دی سی تاں آپ دے ابا جی ایس دنیا فانی توں پردہ کر
 گئے۔ آپ دی پرورش بھرا بھیناں نے کیتی۔ آپ نے کم عمری وچ ای قرآن پاک
 حفظ کر لیا۔ ایہدے بعد فارسی دی تعلیم سید جعفر علی تے عربی دی تعلیم حاجی ابراہیم
 انصاری کولوں حاصل کیتی۔ اے تعلیم وی مکمل نہ ہوئی سی تے آپ دی عمرے اور ہے سی
 تاں آپ داویاہ کردتا گیا۔ پر تعلیم دا شوق بوہت سی۔ تعلیم دا ایہ شوق آپ نوں دہلی
 لے گیا۔ او تھے آپ نے نوازش علی مولانا کولوں فقہ دیاں ابتدائی کتاباں پڑھیاں۔
 اے ڈیڑھ سال دی مدت ای دہلی وچ گزاری سی کہ عزیزاں تے بزرگاں دے اصرار
 نال، مولانا واپس، ماڈی، ست تشریف لے گئے۔ ۱۸۵۶ء وچ ضلع حصار وچ اک قلیل

تنخواہ اتے کلکٹر صاحب دے دفتر وچ نوکری کر لئی۔ پر بوہت چھیتی ایہ نوکری چھڈ دتی تے فیر پانی پت تشریف لے گئے ختے چار سال بیکاری دی حالت وچ گزارے۔ پر ایسے عرصے وچ مولانا کئی فضلا کولوں منطق، فلسفہ، حدیث تے تفسیر پڑھدے رہے۔ کجھ چر بعد مولانا فیر پانی پت توں دہلی تشریف لے گئے۔ او تھے اکثر آپ مرزا اسد اللہ غالب دی خدمت وچ حاضری دیندے رہندے سن تے اوہ اشعار جیہڑے آپ دی سمجھ وچ نہیں آؤندے سن۔ اوہناں دا مطلب مرزا غالب کولوں سمجھدے سن۔ جدوں مولانا حالی نے اپنی پہلی غزل اصلاح لئی دکھائی تاں اوہناں نے فرمایا۔ انج تاں میں لوکاں نوں فکر شعر دی اصلاح نہیں دیندا پر تہاڈی نسبت میرا خیال ایہ وے کہ جے تسیں شعر نہ آکھو گے تاں اپنی طبیعت اتے سخت ظلم کرو گے۔

جدوں آپ سر سید احمد خان دی صحبت وچ آئے تاں سر سید احمد خاں نے مولانا نوں ترغیب دتی کہ مسلماناں دی موجودہ پستی تے تنزل دی حالت جے نظم وچ بیان کیتی جاوے تاں مفید ہووے گا۔ سر سید دیاں درد بھریاں گلاں مولانا دے دل وچ اتر دیاں چلیاں گئیاں تے اک نظم جیہڑی مسدس حالی دے ناں نال مشہور اے لکھ کے سر سید دی خدمت وچ پیش کیتی۔ سر سید احمد خاں نے جدوں ایہ غیر فانی نظم پڑھی تاں آکھیا کہ مرن دے بعد جدوں میں خدادے حضور حاضر ہوواں گا تے خدائیتھوں کچھے گا توں دنیا توں کیہ لیا یا ایس؟“ تاں میں عرض کراں گا کہ ”حالی کولوں مسدس لکھوا کے لیا یاواں۔“

۱۸۷۱ء وچ مولانا حالی محکمہ تعلیم پنجاب دی دعوت اتے پہلی وار لاہور تشریف

لیائے تے چار سال اتھے قیام کیتا۔ مولانا دے سپرد انگریزی توں اردو ترجمہ دی

اصلاح داکم سی۔ لاہور وچ مولانا دا قیام مولانا محمد حسین آزاد دے لاگے ای سی۔ جتھے اکثر شعر و ادب دیاں محفلاں ہندیاں سن۔ مولانا نے لاہور دے قیام دے وچ کار کئی جھٹیاں لا کے چار مثنویاں ”نشاط امید“ ”برکھارت“ ”حب وطن“ تے ”مناظرہ رحم و انصاف“ لکھیاں۔ جیہڑیاں بوہت مشہور ہویاں۔ مولانا لاہور وچوں چھپن والے رسالے انجمن پنجاب دے نائب مدیر وی سن تے گورنمنٹ بکڈ پو وچ وی کم کردے سن۔ اتھے ای اوہناں نے علم طبقات الارض اتے اک کتاب تصنیف کیتی سی پر لاہور دی آب و ہوا آپ دے مزاج دے موافق نہ آئی۔

۱۸۸۸ء وچ جدوں سر سید احمد خاں علی گڑھ کالج دے سلسلے وچ لاہور تشریف لیائے تاں مولانا حالی وی آپ دے ہمراہ سن۔ ایس دوران محکمہ تعلیم پنجاب نے آپ نوں اپچی سن کالج لاہور وچ اتالیقی دے منصب اتے مقرر کردتا۔ آپ نے صرف اٹھ مہینے ایس منصب اتے کم کیتا تے فیر ملازمت چھڈ کے دہلی تشریف لے گئے۔

لاہور وچ ہر سال دسمبر وچ انجمن حمایت اسلام دا سالانہ اجلاس اسلامیہ ہائی سکول شیرانوالا گیٹ دے وسیع میدان وچ ہنداسی جیہدے وچ دین دے عالم نامور مقرر تے شاعر حضرات دوروں دوروں آ کے شامل ہندے سی۔ ایسے اک جلسے وچ مولانا بڑھاپے وچ شامل ہون لئی لاہور تشریف لیائے تے خواجہ تصدق حسین دے کول قیام فرمایا سی۔

جلسے دے چھیکڑ لے دن مولانا نے اپنی نظم سنائی آپ اپنے میزبان دے ہمراہ جلسے وچ تشریف لیائے تاں انجمن دے جنرل سیکرٹری جناب شمس الدین

صاحب نے اسٹیج توں اتر کے اپنے مہمان دا استقبال کیتا۔ جلسے دے سب حاضرین دیاں اکھاں مولانا اتے جمیاں ہوئیاں سن۔ جدوں مولانا جلسے دے صدر دی درخواست اتے اپنی نظم سنان لئی کھلوتے تاں سارا جلسہ تالیاں نال گونج پیا۔ مولانا نے اپنی نظم دا پہلا بند پڑھ کے سنایا۔ بڑھاپے دا عالم سی۔ جسم لاغر تے آواز کمزوری۔ پر کسے نوں ایہ جرأت نہیں ہوئی کہ مولانا سانوں اپنا کلام اچی آواز وچ پڑھن نوں کہن۔ شاعر مشرق علامہ محمد اقبال وی ایس جلسے وچ تشریف رکھدے سن۔ لوکاں دی درخواست اتے مولانا حالی نے اپنی نظم علامہ اقبال نوں پڑھن لئی دتی۔ حضرت علامہ اقبال نے مولانا حالی دی نظم پڑھن توں پہلاں اپنی اک رباعی پڑھی۔

مشہور زمانے میں نام حالی
معمور مئے حق سے ہے جام حالی
میں کشور شعر کا نبی ہوں گویا
نازل ہے میرے لب پہ کلام حالی

ایہدے بعد حیاتی نے اپنی مہلت نہ دتی کہ مولانا فیروز لاہور آؤندے۔ آخر شمس العلماء خواجہ الطاف حسین حالی ۳ دسمبر ۱۰۱۴ء نوں رحلت کر گئے۔

فیض پور خورد دا مختصر تعارف

تحریر: سردار محمد عبداللہ

وجہ تسمیہ

بڈھے بابے تے وڈیریاں مائیاں فیض پور خورد دے لفظی معنے دسدیاں نیں کہ ایس پنڈنوں آباد کرن والے بندے داناں فیض علی سی۔ ایس لئی اوہدے ناں اتے ایس بستی داناں مشہور ہو گیا۔

فیض

فیض اک بندے داناں وی ہو سکدا اے۔ فیض دامننا کسے نوں فائدہ اپڑانا وی اے۔ روحانی طور تے کسے کولوں فائدہ اٹھانا وی فیض دے معنیاں وچ آسکدا اے۔ اتھے قدیم زمانے توں قرآن مجید پڑھایا جاندا رہیا اے۔ ایس لئی روحانی تے دینی تعلیم پاروں ایس بستی نوں فیض (فائدہ اپڑان) والی آکھن لگ پئے۔

پور

”پور“ دے معنی پنڈ، دیہات یاں قصبے دے ہندے نیں۔ جوہن کیمبل پور، شاہ پور، رنگ پور وغیرہ فیض ورتان والی جگہ یاں فیض اپڑان والیاں شخصیاں نال پر مقام۔

خورد

خورد دے معنی نکلے ہیں۔ جو فیض پور کلاں دی بستی نوں وڈا فیض پور
آکھیا جاندا اے۔ تے فیض پور خورد نوں نکا فیض پور کہندے نیں۔

ایہہ سبب ایہہ وی اے کہ فیض پور خورد توں جدوں اسیں شرق پور شریف لنگھ
کے جڑانوالہ روڈ اتے جائے تاں فتو والا سٹاپ توں راوی دریا وے کنڈھے (دکن)
ول اک بوہت وڈا پنڈ فیض پور کلاں آبادی۔ وڈ وڈیرے آکھدے نیں کہ کدی ایس
پنڈ وچ بوہت وڈے ہٹ تے تجارتی مرکز سن۔ جیہڑی شے لاہور وں نہیں لبھدی سی
بعض ویلے فیض پور کلاں وچوں دستیاب ہو جاندی سی۔ بوہڑاں دیاں ٹھنڈیاں
چھاواں تھلے لوک واہی بیجی توں فارغ ہو کے آرام کردے سن۔ ہیر خوان ہیر دی لوک
داستان سریلے رنگ وچ سناندے، حقہ پین والے حالات حاضرہ اتے تبصرے کر
دے تے اتھے ای بوہڑاں تھلے جنجاں بہندیاں تے غمی وچ فاتحہ خوانی ہندی۔ راوی
دریا دے کنڈھے ایہہ پنڈ پکیاں اٹاں نال بنائے گئے مکانات، چباریاں تے
برآمدیاں والا من موہنا نگر سی۔ ایٹھوں دے حافظ، قاری تے عالم فاضل پورے
علاقے وچ مشہور سن۔ ہر صنف ہر ہنرتے ہر طراں دے واسیاں دی بستی سی۔ لاہور
وانگوں ”بازار حسن“ وی سی۔ ایس پنڈ نوں نظر الگ گئی۔ دریا راوی نے ڈھاہ لانی
شروع کردتی۔ پہلاں ایس پنڈ دارقہ دریا دی نذر ہو یا۔ اوہ دھرتی (راوی دریا
کا چھل) یاں کچا تکدیاں تکدیاں دریا دا وہن بن گئی۔ فیراچے اچے چبارے،
برآمدے تے حویلیاں ڈگدیاں رہیاں۔ ایس پنڈ دی بربادی دا نقشہ میرے والد

بزرگوار حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری نے طالب علمی دے زمانے وچ تکلیا۔ جدوں کہ شر قپور شریف تے بنگلہ سکھانوالا دے لاگے کوٹ محمودی جامع مسجد وچ اسلامی تعلیم تے خوشنویسی دافن حاصل کر رہے سن۔ انہاں دے استاد میاں محمد صدیق قادری حجروی کسے کتاب لئی ایہناں نوں الحاج عبدالعزیز فیض پوری کول گھلدے سن تاں اودوں فیض پورکلاں پنڈ دی اک نکرہجے موجود سی۔ ایس پنڈوں حافظ محمد حسین جھانا روزیاں وچ سائیکل اتے کوٹ محمودی جامع مسجد وچ تراوتکیاں پڑھان آؤندے تاں میرا والد بزرگوار چھٹی والے دن حافظ صاحب نوں ملن فیض پورکلاں جاندا۔ تاں دریادی ڈھاہ دامنظر ویکھ آؤندارہیا۔ ایسے پنڈ وچوں چار صدیاں پہلاں اک ارا میں قبیلہ تے اک جٹاں دا ٹبر اٹھ کے لاہوردے لاگے آوسیا۔ تے وتی داناں نکا فیض پور رکھیا گیا۔ ایس ٹبردی نقل مکانی دی وجہ یاں تے اپنیاں پیلیاں نوں آباد کرنا سی جیہڑیاں ایہناں نوں نانکیاں ولوں ملیاں یاں فیر لاہوردے لاگے آکے ملازمت، نوکری دا سبب سی۔ یاں فیر راوی دریادے ہر سال دے ہر پاروں ڈبن رڑھن توں بچن دا سبب سی۔ پراتتھے وی راوی دریادیاں اچھلاں ایہناں نوں نقصان اپڑاندیاں رہیاں۔ کدی رڑھدے رہے تے کدی بچدے رہے۔

فیض پور خوردتے راوی دریادے ہر

لاہورتوں لہندے پاسے پرانے اٹھ میل تے نویں باراں کلومیٹر دی مسافت اتے ایہہ پنڈ چار صدیاں توں آباداے۔ راوی دریادے قطبی کنڈھے اتے ایہہ نکا جٹاں پنڈ ہر سال راوی دریادے ہڑاں دا مقابلہ کردا آ رہیا اے۔ انڈیا تے

پاکستان دی ونڈ نہیں سی ہوئی ہے راوی دریادے کنڈھے اتے ڈیم نہیں سن بنے۔ پہاڑاں توں برف کھر کے آوندی۔ تاں راوی دریادا پانی چاندی ورگا صاف شفاف تے ایناں نتریا ہندا کہ ایہدے وچ ڈگیا سکھ وی نظر آجاندا۔ ساؤن بھادروں وچ جدوں شرلاٹیاں دے مینہہ پیندے تاں راوی دریادہ شوکرا، پانی کنڈھیاں توں باہر نکل کے ہڑداروپ دھار جاندے۔ ہندوواں دے ویداں وچ سرسوتی ندی دے تاں دا ایہہ دریا نکی قیامت بن جاندے۔ توڑی دے پلے رڑھ جاندے۔ فجر دی نشلی ہوا وچ ہلارے کھانڈیاں فصلاں ڈب جاندیاں، دوہٹے کھو ہواں دے کچے چنے ڈگ پیندے۔ شہدورگے تے ٹھنڈے پانی دے کھوہ اٹ گاب نال بھر جاندے۔ ہڑدا پانی لہہ جان دے بعد وی کئے کئے مہینے دریا عاوی دی کاچھل چکڑ گارا بنی رہندی۔ مال ڈنگراں نوں پٹھے دتھے دی تھوڑا آ جاندی۔ جواراں، باجرے، مکئی، مونجی تے کنکاں دے کچے بھڑولے ہڑدی نذر ہو جاندے۔ بعض دفعہ پانی وچ قیمتی انسانی جاناں تے مال ڈنگر ڈب جاندے۔ نیویاں تھابواں اتے پانی کھلو جاندے اتے اوہ دھن (ڈھاب) دا روپ لے لیندیاں۔ بوہتی دھرتی بارانی سی، کدی رحمت دے مینہہ دا چھٹا لگ جاندے تاں فصل ہو جاندی۔ نہیں تاں واہی وان لاہور جا کے محنت مزدوری کر کے اپنے ٹبر پالدے۔ انج صدیاں تیکر فیض پور خورد دے وسنیک غربت دے جال وچ پھسے رہے۔

راوی سدا سہاوی

راوی دریادی کاچھل بڑی سہانی اے۔ لہینوں ”کچا“ وی آکھدے نیں۔ پت جھڑ وچ ایہہ کاچھل بیابان جا پدی اے۔ موسم بہار وچ جدوں قدرتی نباتات

بھدی اے تاں سکتے ڈھینگر ساوے بانے پالیندے نیں تے شاخاں رنگ برنگے
 پھلاں نال بھر جان دیاں نیں۔ پلچھی اتے بُور آ جاندا اے۔ مولیاں دیاں ولاں مولیاں
 نال پُرج جان دیاں نیں۔ بھکھڑا، اٹ سٹ، ہاتھی بوٹی، جل نم تے ہو روں ون دیاں
 جڑی بوٹیاں راوی دی کاچھل نوں سبزہ زار بنا دیندیاں نیں۔ ریتلی دھرتی اتے سبز
 رنگ دے کنو اب دافرش وچھ جاندا اے۔ جنگلی جانور کھولاں کردے نیں تے پنچھی
 ون سونیاں بولیاں بولدے نیں۔

راوی دریا

راوی دریا انڈیا وچوں نکلد اے تے وگدا وگدا پاكستان دی حد وچ داخل ہو
 جاندا اے۔ ایہد اداہانہ سپاٹ اے۔ دو جے دریاواں وانگوں ڈوہنگھا نہیں۔ ڈوہنگیائی
 گھٹ ہون پاروں برسات دی رُت وچ ہڑد پانی کنڈھیاں توں باہر نکل آؤندا اے
 تے مال ڈنگر، دانہ پھکاتے فصلاں پیلیاں نوں روہڑ کے تباہی مچاند اریا اے۔

راوی دی کاچھل

انڈیا وچ ڈیم بن جان نال راوی دریا دے پانی دی کمی ہو گئی اے تے اجکل
 تاں راوی دریا اک آڈ بن گیا اے۔ راوی دریا دے کنڈھے آباد قصبے شہراں دیاں
 وانہیاں دا پانی ایہدے وچ پے کے اک تعفن پیدا کر رہیا اے۔ پتن ختم ہو چکے نیں
 پتتاں دی جاگہ جدید طرز دیاں پلاں تعمیر ہو گئیاں نیں۔ موٹروے بنن نال بنجرتے
 بیابان دھرتی اُتے بہاراں لڈیاں پان لگ پئیاں نیں۔ ترقی دی اک لہر دوڑ گئی اے۔
 زمین دی قدر ودھ گئی اے۔ جتھے کوئی مفت زمین نہیں سی لیندایاں کوڈیاں بھاء مل

جانندی سی اوتھے سوہنے سوہنے ناں دے گارڈن بن گئے نیں۔ فلک نوں چمن والے
 مسیتاں دے منارے، چار چار پنج پنج منزلاں دیاں کوٹھیاں، جدید طرز دے ڈیزائناں
 نال شدگاریاں گنیاں نیں۔ رات نوں جدوں رنگ برنگیاں لائٹاں جگمگاندیاں نیں
 تاں جنت جا پدیاں نیں۔ موٹروے بن نال زمین دودو لکھ روپے اک مرلے دامل
 پان لگ پئی اے۔

راوی دریادے کچے دیاں رنگتاں

راوی دریاداپانی وگداتے ون دن دیاں مچھیاں بھڑکدیاں، سپیاں،
 گھونگے تے کچھوگے انندمان دے۔ آبی جانور کلیاں کردے سن۔ بگلے اڈاریاں
 مار دے۔ پکھیر و رنگ برنگیاں بولیاں بول کے رب سچے دیاں حمداں ثناواں
 کردے۔ جنگلی جانور بھڑکدے نسدے دسدے۔ راوی دریاداپانی سک جان نال
 آبی جانور تلف ہو گئے۔ آبی پکھیر و نقل مکانی کر گئے۔ کچے دیاں رنگناں پھکیاں پئے
 گنیاں تے اج اوتھے ڈھوڑاں اڈدیاں نیں۔ تے فیض پور خورد دے لاگے ریتلا
 رقبہ بیابان دسد اے۔

راوی دریادیاں گزرگا ہواں (دھناں تے چھڑتے)

جدوں راوی دریادوچ پانی اچھلاں مار کے وگداسی تاں ساؤن بھادروں وچ
 دریاداپانی کنڈھیوں باہر نکل کے نیویاں تھاواں ول کئی گزرگا ہواں (دہن) بناندا رہیا
 اے۔ ہڑلہہ جاندا تاں ایہناں گزرگا ہواں دیاں نیویاں تھاواں وچ ہڑدا پانی کھلو
 جاندا۔ تاں ایہہ جاگہ دھن تے چھڑداروپ دھار جانندی۔ دبھاگ پیندی مچھیاں

بھڑکیاں۔ دھن اتے بنگلے اڈاریاں مار دے۔ سارا سال لوک مچھی دا شکار کردے تے مال ڈنگر پانی پیندا رہندا۔ فیض پور خورد پنڈ دے چڑھدے پاسے جے راوی تے دی اک پرانی گزرگاہ دسدی اے۔ جنہوں دھن آکھدے نیں۔ زیادہ دھن لوکاں نے مکان حویلیاں بنا کے آباد کر لئی اے۔ کتے کتے دبھتے آبی بوٹیاں اپنی ہوندی بہاں دکھاندیاں نیں۔

فیض پور خورد دے کھیتڑ کھلیان

فیض پور خورد دے واہی وانان دا سارا رقبہ راوی دریا دی کچھل (کچا) وچ اے۔ بارانی وی اے۔ بجلی آؤن نال اتھے ٹیوب ویل لگ گئے تے بیابان تھاواں آباد ہو گئیاں۔ بجلی آؤن توں پہلاں کھوہ وگدے ہندے سن۔ زمیناں دے سیری اپنی اپنی واری نال کھوہ جوندے تے اپنیاں پیلیاں نوں پانی لاندے۔ کتے کتے پیٹر انجن وی لگے نیں۔ کئی ٹول ٹریکٹری پئی اتے پٹہ چاٹھ کے چلائے جاندے نیں۔ راوی دا کنڈھا بڑا ای خوبصورت اے۔ باغ نیں، لہلہا بندے کھیتڑ نیں۔ زمیناں سیونا اگل رہیاں نیں۔ ہڑدا کوئی خطرہ نہیں رہ گیا۔ کھوہ تے ڈیریاں تیک سڑکاں دے جال وچھ گئے نیں۔ ہلاں دی جاگہ ٹریکٹریں۔ سرائے بھار چکن دی لوڑ نہیں۔ ٹرالیاں آ گئیاں نیں۔ کہی رنے تے بھار داکم کریناں نے سنبھال لیا اے۔ فیض پور خورد دے رقبے نوں نہری پانی نہیں لگدا۔ جڑانوالا روڈ توں دھن ول ای ایس پنڈ دارقبہ اے۔

”فیض پور خورد“ دے لاگے راوی دریا دے پتے

فیض پور خورد وچوں کدی اک کچا راہ لاہور نوں آؤندا سی۔ پنڈ دے واسی

پیدل ای ایس راہ توں لاہور آؤندے۔ سوداوست خرید دے، جمعہ پڑھدے تے دریا دے پتن توں بیڑی اتے بہہ کے دریا لنگھدے۔ جتھے اجکل تاج کمپنی اے نوں پل اے اتھے گنجیاں والا پتن ہندا سی۔ ایہو پتن راہی پاندھیاں نوں دریا لنگھاندا، ملاح واری واری بیڑی بھر دے، پور بنے لاندے۔ آنہ دوانی بھاڑ الیندے تے رات نوں بیڑی بنھ کے گھر آجاندے۔ میرے والد نے دسیا کہ اوہ وی اپنے دادے تے والد نال ایہناں کچے راہواں توں گنجے والا پتن لنگھ کے لاہور آؤندارہیا اے۔ فیض پور خورد دے ملاحواں ذے گھر ایس پتن اتے پوراں نوں پار لاندے رہے۔ محمد عاشق (گوزگا تے بولا)، محمد صادق (گوزگا) محمد علی (بولا) خوشی محمد ملاح اپنے وڈ وڈیریاں توں لے کے بیڑی واہندے آئے نیں۔ دریا داپانی سکین نال بیڑیاں وچ کے آجکل فیکٹریاں وچ ملازمت کر رہے نیں۔

”فیض پور خورد“ دے رنگ رنگیلے موسم

گرمی دی رت

فیض پور خورد پنجاب دے ضلع شیخوپورہ دا اک پنڈا اے۔ ضلع لاہور ایس پنڈا دے نالوں ای شروع ہو جاندا اے۔ ایہدے موسم پنجاب دے دوجے پنڈاں وانگوں ای نیں۔ گرمیاں وچ سخت گرمی تے دن لمیرے تے راتاں نکیاں۔ شفق دی لالی پھٹن تے سورج چڑھن توں لے کے ای جس، حرارت، تمازت تے گرمی دی تپش شروع ہو جاندی اے۔ فجر دی ٹھنڈی وادو پہر نوں باد سموم دے جھونکیاں داروپ دھار لیندی اے۔ پنچھی، مال ڈنگر رکھاں دی چھاں تھلے کھلون تے مجبور ہو جاندے

نیں۔ پیشی توں بعد سورج ڈھل دیاں پڑ چھاویں لمے ہونے شروع ہو جانداں نہیں۔
تے آخر سورج ڈبن دے بعد رات نوں جے واُجھل پوے تاں رات آرام نال لنگھ
جانداں اے۔ نہیں تاں پکھے دے اگے وی گرمی اپنا آپ وکھانداں رہندی اے۔
پنڈے مڑھکے نال بھجے رہندے نہیں۔

ساؤن بھادروں دے شرلاٹے (برکھا رت)

گرمی دا زور ٹھدا اے تاں مون سون ہو اوواں بجیرہ عرب دلوں اٹھ کے ناگا
پر بت دیاں چوٹیاں ول آؤندیاں نہیں۔ پر بتاں نال ووج کے جدوں میداناں ول
رخ کردیاں نہیں۔ تاں اللہ پاک دے حکم نال رم جھم داروپ دھار لیندیاں نہیں۔
تپدی دھرتی اتے امرت دی کنی ڈگدی اے۔ گھنگھور گھٹاواں وچوں چھجاں موہیں
مینہ ورھدا اے۔ نیویاں تھاواں پانی دے چھپڑ بن جانداں نہیں۔ کھیتراں دی
تریہہ بھج جانداں اے۔ فیض پور خورد دا راوی کا کنڈھاوی سیراب ہو جاندا اے۔

سیالی رت

اٹوں کتیں دے مہینے ٹھنڈا سنہیا لے کے آؤندے نہیں۔ راتاں لمیاں تے
دن نکلے ہو جانداں نہیں۔ لوکائی رضائیاں لیف کڈھ کے پالے دا بچا کردی اے۔
گرم لیڑے، سویٹر، جرسیاں تے جراباں ایس ٹھنڈتوں بچاندے نہیں۔

پت جھڑ

سیال دی رت وچ رکھاں دے پتر ڈگنے شروع ہوندے نہیں تے لنڈ منڈ ہو
جانداں نہیں۔ ایہہ موسم بوہت اداس تے غمزہ جا پدا اے۔

رنگی بہار

چیترا پھکن وچ پت جھڑ و ذاع ہندا اے تے رنگی بہار دی رت آؤندی
 اے۔ سکیاں ٹہنیاں ساوا بانا پالیندیاں نیں۔ لگر لگراتے کلیاں پھدیاں نیں تے
 پھلاں داروپ وٹا کے فضاواں نوں مہکا دیندیاں نیں۔ کول دی کوگو کتاں وچ رس
 گھولدی اے۔ ہنورے پھلاں دا طواف کردے نیں۔ ایس رت وچ بابا پیرولی، بابا
 پٹھانے شاہ، بابا وہاب چناں دے میلے ہندے نیں۔ فیض پوردے آلے دھمالے
 دے پنڈاں دے لوک وی ایس میلے دی رونق نوں ودھاندے نیں۔

فیض پور خورد دا مین بازار

ایس نکلے جتے پنڈا مین بازار لہندے توں چڑھدے رخ دا اے۔ بازار
 دے لہندے پاسے موٹروے بن گئی اے۔ تے چڑھدے پاسے ول کچے (دریادے
 کنڈے دی کاچھل) تے کھوہواں کھیتراں ول کچا راہ جاندا اے۔ ایہہ بازار پچار
 صدیاں توں کچاسی۔ ایوب خاں دے دور وچ وی کچا رہیا۔ بارش ہندی تاں چکڑا ہی
 چکڑ بن جاندا۔ تلکن وچ آؤن جان والے ڈگدے رہندے۔ چیکنی مٹی سک جانندی
 تاں ڈھوڑ بن کے اڈدی رہندی۔ نویں دور دے نویں تقاضے اجکل سارا بازار سیمنٹ
 نال پختہ بن چکیا اے۔ ضرورت دیاں چیزاں دیاں ہٹیاں ایس بازار نوں پر رونق
 رکھدیاں نیں۔ کدی اتھے ہندوواں دے ہٹ ہندے سن، نگدی، ٹانگر، ریوڑیاں
 پتا سے، پھلیاں تے ہور وں وں دیاں مٹھائیاں بن دیاں سن۔ بزازی دیاں تے
 سیو نے چاندی دے گہنے بنان دیاں دکاناں وی سن۔ پاکستان بن دے بعد اتھے

کرولیاں دی ہٹی، لنگیاں دی ہٹی، منڈیاں دی ہٹی تے ہور کئی دوکاناں سودا سلف دی خرید دا ذریعہ نیں۔ شبیر ٹاہلی والے تے حاجی عبدالعزیز گھچے دیاں کپڑے دیاں دوکاناں وی آ لے دوالے تیکر مشہور رہیاں نیں۔ حاجی اسماعیل چھپنے دیاں خستہ جلیبیاں دی دھم پئی رہی اے۔ قاری غلام محمد دی حکمت دی دوکان پورے علاقے وچ مشہور سی۔ فیض پور خورد دے آ لے دوالے آبادی ودھدی جا رہی اے۔ تاں ہر گلی وچ پرچون دیاں دوکاناں بن دیاں جا رہیاں نیں۔

فیض پور خورد دیاں گلیاں

فیض پور خورد دے پنڈ دیاں گلیاں ہڑ دے پانیاں توں بچن لئی تے چوراں ڈاکوؤں نوں ڈکن لئی بڑیاں بھٹریاں تے موڑ دار بنائیاں گئیاں نیں۔ اک دو گلیاں چھڈ کے کوئی وی گلی چوڑی تے سدھی نہیں بنائی گئی۔ وہنی والی گلی، کیاں والی گلی، کشمیریاں والی گلی، ڈولیاں والی گلی تے بیسا کھی کیاندی گلی پرانی طرز دیاں گلیاں نیں۔ اج کل پختہ بن گئیاں نیں۔ تے واہنیاں دا نکاس ہو چکیا اے۔

فیض پور خورد دے چوک

پنڈ فیض پور خورد دے دو چوک ای نیں۔ ایہہ چوک وی لال لکیر توں باہر ای نیں۔ تے اودوں بنے جدوں لال لکیر توں باہر پنڈ دی آبادی ودھنی شروع ہوئی۔ اڈے توں پنڈ ول آوتے پہلا روٹا اواں دا چوک اے۔ اک راہ جناز گاہ ول پرت جاندا اے۔ اک راہ اگلے چوک ول ودھدا اے۔ دو جا چوک مین بازار دے ساکنڈے اے۔ چوکاں وچ چاء دی دودھ تے سگریٹ بوتلاں دیاں چند دکاناں نیں۔

تے اجکل برقی سپیکر اس دی صدا میلاں تیکر گونج دی اے۔

قاریاں دے درس وچ جنابت نے پڑھیا

وڈو ڈیرے گلاں سنا دے نیں کہ قاریاں دے درس فیض پور خورد وچ کدی جن وی بشری روپ وچ قرآن پاک پڑھن آؤندے رہے نیں۔ مشہور اے کہ مسیت دی چھت لنمبن لئی توڑی درکار سی۔ قاری چراغ دین چونکہ جٹ برادری دے سن ایہناں دارقبہ زاوی دریا دے کنڈھے اتے سی، او تھوں گھانی بنان لئی گڈ جتی توڑی لیاؤنی سی۔ ساؤن بھادروں دیاں گھنگھور گھٹاواں چڑھن دی رت آرہی سی۔ قاری چراغ دین نے پنجاہ طالب علماں نوں تیار کیتا کہ اساڈے کھوہ اتے جا کے کھساں دیاں پنڈاں بنھ کے توڑی لیاؤ۔ تے گھانی بنا کے مسیت دی چھت نوں لمباؤ۔ اک جن طالب علم نے قاری صاحب نوں آکھیا! استاد جی! مینوں توڑی لیاؤن دی اجازت دیو۔ تاں جے ایہناں طالب علماں دی پڑھائی دا ہرج نہ ہووے۔ قاری صاحب نے مسکرا کے توڑی لیاؤن دی اجازت دے دتی۔ تاں جن طالب علم توڑی دے تن چار پلے چک کے لے آیا۔

انج ای اک طالب علم نوں تاپ چڑھیا۔ گرمی دی رت سی۔ مسیت دے مکن وچ صفاں اتے بسترے وچھا کے طالب علم آرام کر رہے سن۔ حجرے والے پاسے جن وی لیٹیا سی کہ اک بیمار طالب علم نے پانی منگیا۔ تاں جن نے لمے پیاں ای بانہہ نوں ایناں ودھایا کہ او ہدا ہتھ مومتے دے بوٹے کول پئے مٹی دے گھڑے تیکر اپڑ گیا۔ او بنے پیالہ بھر کے طالب علم نوں پانی پھڑا دتا۔ تاں انج اوہ ظاہر ہو گیا کہ ایہہ

جن اے۔ قاری صاحب نے اوہنوں سختی نال منع کردتا کہ ایہہ انسانی بستی اے اتھے
 توں اجیہے معر کے نہ دکھا، بندے ڈرن گے۔ ایس لئی خاموشی نال قرآن پاک نوں
 مکمل پڑھ لے۔ تاں اوہ جن اپنی قرآنی تعلیم مکمل کر کے خاموشی نال چلا گیا۔ تے
 اپنیاں ایہہ داستاناں فیض پور خورد دے وسنیکاں وچکار چھڈ گیا۔ جامع مسجد دی
 کھوہی داپاڑوی او سے جن دا کڈھیا ہو یا سی۔

فیض پور خورد دے سرکاری سکول

پنڈ فیض پور خورد وچ انگریز دور وچ لوئر مڈل سکول سی۔ ایہدے وچ فیض
 پور خورد دے آلے دوالے دے پنڈ مومن پورہ ملہو، واہگرے تے نین سکھ تیکر طالب
 علم پڑھن لئی آؤندے سن۔ پاکستان بنن توں بعد ایہنوں پرائمری دا درجہ دے دتا گیا۔
 میرے والد بزرگ وار نے میرے دادے تے تائے دادے نے ایسے سکول وچوں
 تعلیم پائی تے میں وی ایہنوں ای پنج جماعتاں پڑھیاں تے میرے سارے بھراواں
 ایس سکولوں ای مڈھلی تعلیم پائی۔ اتھے بڑے قابل استاد پڑھاندے رہے نیں۔ ماسٹر
 فقیر احمد، ماسٹر محمد عبداللہ رانا بھٹی والے تے ماسٹر بشیر احمد دے ناں بن تیکر یاد نیں۔
 ایہہ اوہ استاد سن جیہڑے پڑھان نوں عبادت سمجھدے سن۔ ویلے سر آؤناں، ڈیگر
 ویلے پرتنا۔ ٹیوشن داناں نشان نہیں سی۔ سارا دن اتھے ای پڑھائی ہندی سی۔ طالب
 علماں نوں پڑھن دا شوق سی تے استادان نوں پڑھان دا جذبہ۔ فجرے دعادی محفل
 ہندی تاں تلاوت قرآن پاک نال محفل دا آغاز ہندا۔ نعت خوانی ہندی بیت بازی
 ڈرل تے لطفیے بازی ہندی۔ سارے مضموناں دی پڑھائی ہندی۔ تختے سیاہ اتے

مضمون لکھے جانے، پہاڑے اکھوائے جانے۔ ادھے، پونے، سوائے، ڈیوڑھے تے ڈھائے دے پہاڑے تے ٹوکون ہند سے تے الٹی گنتی دی مشق کروائی جاندی۔ اجکل ایس سکول نوں ایلیمینٹری سکول دا درجہ دے دتا گیا اے تے ماسٹر محمد اکرم صاحب سکول دے ہیڈ ماسٹر ہن۔

گرلز ہائی سکول

جدوں پرائمری گرلز دی بنیاد رکھی گئی اودوں لہوروں استانیاں آؤندیاں سن۔ باجی صفدری، آپاشہزادی، ثریا بٹ تے رشیدہ عصمت شرقپوری اوہ محنتی استانیاں سن جہاں نے علم دا چانن ایس پنڈ وچ پھیلا کے جہالت دے پردے چاک کردتے۔ فیر قاری غلام محمد صاحب دیاں دو صاحبزادیاں نے ایس مقامی سکول وچ بڑی محنت نال پڑھائی کروائی۔ پرائمری توں مڈل سکول بنیا تے اجکل ہائی سکول اے۔ میریاں بھیناں عابدہ اثر تے زیب النساء اثر نے ایسے سکول وچوں میٹرک کیتا سی۔

فیض پور خور دوچ سیاسی فضا

جدوں ایوب خان دا دور آیا۔ ایس فوجی حکومت وچ بی ڈی ممبر چنے گئے۔ تاں چوہدری غلام یسین، چوہدری معراج دین گھچہ تے چوہدری بشیر احمد جٹ نے الیکشن وچ حصہ لیا۔ معراج دین گھچہ نے متعدد بار الیکشن وچ رلت کیتی تے یونین کونسل دا چیئر مین وی بنیا رہیا۔ اجکل ایس پنڈ دی یونین کونسل دا ناظم میاں عبدالروف صاحب اے۔

سب ڈویژن واپڈا دفتر

اتھے واپڈا سب ڈویژن دفتر قائم کیتا گیا۔ پر کچھ وجوہات پاروں ایہہ دفتر شیخوپورہ روڈ اتے چلا گیا اے۔ ملت ٹریکٹر فیکٹری بیگم کوٹ کول دفتر ٹر جان نال پنڈ دیاں لوکاں نوں بڑیاں اوکڑاں آرہیاں نیں۔ کاش پنڈ دے وسنیک ہمت کرن تے دفتر نوں فیر پنڈ وچ موڑ لیاؤن۔

یو بی ایل (بینک)

ایس پنڈ دے بس سٹاپ اتے یو بی ایل بینک نے کچھ ورہے لنگھائے، پنڈ دے آل دوالے دے پنڈاں نوں وی بجلی دے بل تارن دی بڑی سہولت سی۔ بینک وچ اک واری ڈاکے دی واردات ہوئی تاں ایہہ بینک نین سکھ چلا گیا۔ انج ٹیلیفون، بجلی تے گیس دے بل تارن لئی لوکائی بڑا کھجبل ہندی رہی۔ گلفام امین منڈا تے گل باز امین منڈا تے چوہدری علی اصغر منڈا ایڈووکیٹ موجودہ ایم پی اے دی بھج نس نال ”نادار اکیاسک“ بن گیا اے تے ہن اتھے بل تارے جاندے نیں۔

آٹا چکی، رائس مشین تے روں دا پنجا

سب توں پہلاں ایس پنڈ وچ حاجی محمد ابراہیم گھچہ نے آٹا مشین چاول چھڑن، روں پنجن دی مشین لوائی۔ تے دو جے پاسے لیسین عرف صاحب دی مشین دا گھگورات دی خاموشی نوں توڑ دا ہندا سی۔ انجن نال چلن والیاں ایہہ مشیناں بڑا چر آل دوال دے پنڈاں دیاں لوڑاں پوریاں کردیاں رہیاں۔ کچھ چر چوہدری اقبال

جٹ، معراج دین انصاری تے اوہدے بیٹے نے وی ایہہ مشیناں لائی رکھیاں۔ اجکل حاجی یعقوب دی مشین تے عاشق لوہار دی مشین ضرورتاں پوریاں کر رہیاں نیں۔

نویں دور دے نویں تقاضے

پاکستان بن ویلے ہر پنڈنوں ڈنڈی جاندی سی یاں فیر کچا راہ۔ جمہوری دور آیا، مارشلا لگی۔ زمانے نے کئی رنگ بدلے۔ تاں ترقیاتی کم وی ہندے رہے۔ مشینی دور آ گیا کوڑے تے مٹی دے تیل نال جمعرات دی جمعرات بلن واسطے دیوے جتھے رات دے ہنیرے نون خنقاں تیکر ای مٹاندے سن۔ بجلی آؤن نال اج اوہ رنگ برنگے بلب تے ٹیوباں جگمگ جگمگ کر رہیاں نیں۔ ڈھگے نال ہل واسطے جاندے سن۔ اج ٹریکٹر دن رات ہل واہ رہے نیں۔ پیغام رسائی دا نظام بوہت ای سست سی کہ اج تار، ٹیلیفون دے بعد موبائل دا دور دورہ اے۔ ہر ہتھ وچ موبائل اے۔ پوری دنیا وچ گھر بیٹھیاں اکھ جھمکن وچ سنہیا اپڑ جاند اے۔ ریڈیو، ٹی وی تے کیبل تے تفریحی پروگراماں نے رنگ بھر دتے نیں۔ کیسٹ، سی ڈی، ڈی وی ڈی نے اپنے اندر بڑے وڈے وڈے خزانے لکائے نیں۔ غلیل دی جگہ بندوق تے ڈانگ دی جاگہ کلاشنکوف نے لے لئی اے۔ ہوائی جہاز دا سفر بڑا ای تیز رفتار تے آرام دہ اے۔ ایہہ نویں دور دے نویں تقاضے فیض پور خورد وچ وی اپڑے۔ کچے مکان تے گھاہ لکھاں دے ڈھارے محلاں چباریاں داروپ دھار گئے۔ گھوڑی دے سوار پجارو دی سواری کرن لگ پئے۔ کھجوری تے ہتھ نال ڈوری کھچ کے لکڑ دے پھٹے دے پکھے ختم ہو گئے۔ اوہو کمرے ایر کنڈیشن بناد تے گئے نیں۔ فیض پور خورد دیاں ساریاں

گلیاں بازار تے چوک پختہ بن گئے۔ پانی دے نکاس لئی پکیاں واہنیاں بن گئیاں۔
گھر گھر بجلی اپڑ گئی۔ ٹیلیفون دیاں تاراں نصب ہو گئیاں۔ تے سوئی گیس نے سہولتاں
ودھا دتیاں۔ گلے گوہے تے گلیاں لکڑاں توں جان چھٹ گئی اے۔ بجلی چلی جاوے
تاں گیس دے بلب جگمگ جگمگ کرن لگ پیندے نیں۔

فیض پور خور دیاں مسیتاں

چھوٹی مسجد

جامع مسجد توں اڈ جٹاں دے محلے ول پنڈوں لہندے دکھن دینکر وچ نکلی
مسجد اے۔ ایس مسجد دی امامت بوہت عرصہ میاں نذیر احمد صاحب کردے آئے۔
اجکل اوہناں داوڈ اپتر میاں محمد ثاقب امامت تے درس دے فرائض دے رہے نیں۔
نال معاون قاری استاد وی رکھیا اے۔

شیر ربانی مسجد

ایہہ مسجد ڈیرے وانی مسیت دے نال مشہور سی۔ برنے دے رکھاں
دے کول نکلی جنی ایہہ کچی مسجد ڈیرے وچ آون والی پلس، پٹواری تے
سرکاری ملازماں دی نماز پڑھن والی مسیت سی۔ پیر غلام غوث نے ایہہ پختہ تعمیر کروا دتا
تے جامع مسجد شیر ربانی دی سل لوادتی۔ اج ایس مسیت وچ پانی، لائٹ، سپیکر تے
ایئر کنڈیشن سہولتاں موجود نیں۔ سویرے درس پڑھایا جاندا اے۔ جمعے دا وعظ تے

خطبہ ہندا اے۔ اجکل ایس مسجد دے خطیب سید محمد اجمل شاہ گیلانی تے امام اوہناں دا نکا بھرا اے۔

پرائیویٹ درسگاہواں

آبادی ودھن تے علم حاصل کرن دے ذوق نے ایس پنڈ وچ کئی پرائیویٹ سکول بنوادتے نیں۔ السعید ماڈل سکول، پیراگان فاؤنڈیشن ہائی سکول، حسن کیمبرج سکول، مثالی پبلک کیڈٹ سکول قائم نیں۔

دینی درس

جامع مسجد قاریاں، نکلی مسجد، شیر ربانی مسجد دے درساں توں اڈ موٹروے اتے مدرسہ جمال القرآن قائم اے۔ چتھے قاری عطاء اللہ صاحب استاد نیں۔ حافظ محمد یوسف نے وی درس بنایا اے۔ میرے والد بزرگوار اثر انصاری صاحب نے وی اپنی مرحومہ دھی دے ناں اتے درس زیب النساء اثر بنایا اے۔ ایس پنڈ دے کجھ گھراں وچ وی قرآنی تعلیم دتی جاندی اے۔

فیض پور خوردیاں کچھ علمی، ادبی، رفاہی، سماجی شخصیتیں

۱۔ حافظ عبدالحق منڈا

حافظ عبدالحق اراٹیں فیملی دی منڈا گوت وچوں سن۔ فیض پور خوردوچ جنم لیا۔ اسلامی تعلیم نال مالامال سن۔ قرآن پاک دے حافظ سن۔ سادہ مزاج کھردوالکدا پنھن والے، حقہ پین دے بڑے شوقین سن۔ کالجوں وچ پڑھاندے رہے۔ اکثر آپ پنڈ فیض پور خورد توں راوی دریا دے کنڈھے کنڈھے سیر کردے اپنے رقبہ وچوں لنگھ کے پتن توں بیڑی اتے بیٹھ کے دریا عبور کردے تے کالج اپڑ جانڈے۔ کئی مسیت وچ روزیاں دیاں تراوتھیاں پڑھاندے۔ ستائیسویں دی شب قرآن پاک مکمل ہندا۔ نمازی کچھ نقدی جمع کر کے پیش کردے۔ تاں آپ اوہو نقدی نکلی مسیت دی مرمت و آرائیش لئی میاں نذیر احمد نوں دے دیندے۔ حافظ عبدالحق دا گھرانہ اک علمی ادبی گھرانہ بن گیا۔ ایہناں دا اک پتر عبد الحمید ولایت گئے۔ او تھوں ڈاکٹری پڑھ کے پرتے۔ تے سرجن اینڈ فزیشن بن کے لاہور دے میوہسپتال وچ مامور رہے۔ حافظ صاحب داوڈا پتر عبد الجید شبر وکیل سن تیجا پتر میاں محمد ادریس اختر بڑا نفیس تے پابند صوم و صلوة رہے۔ حافظ صاحب دے چھپے میرے ابا جی نے کئی سال روزیاں دیاں تراوتھیاں پڑھیاں۔ رحلت دے بعد بابا پیرولی دے قبرستان وچ دفن ہوئے۔

مولوی فتح محمد

آپ خوشنویس وی سن تے شعلہ بیان مقرر وی۔ اپنا آبائی ٹکانہ پنڈے کے

فیض پور خوردی جامع مسجد وچ ٹک گئے۔ جمعہ پڑھانڈے سن، مطالعہ دے بڑے شوقین تے کڑک چاء پین دے عادی۔ بوہت وڈی لائبریری جمع کیتی۔ آخری ایام وچ اکھاں دی بینائی گھٹ گئی۔ تاں اپنی لائبریری لٹاریاں (اوکاڑہ) دے اک اپنے ملن والے لئی وقف کر گئے۔ رحلت دے بعد بابا پیرولی دے قبرستان وچ دفنائے گئے۔ اثر صاحب نے ابتدائی خوشخطی دی مشق ایہناں کولوں کیتی۔

۳۔ بابا حجرے والا

جامع مسجد وچ درس قاریاں صدیاں توں جاری اے۔ ایتھے دوروں دوروں آکے طالب علم دینی علم دی تریہہ بھاندے رہے۔ بابا حجرے والا دم تعویذ کرن والا عادل سی۔ کوزے تیل دانماں نماں دیو ابال کے مسیت دے حجرے وچ لہماں پیار ہندا۔ اذان ملدی وضو کر کے نماز پڑھاتے فیر منجی اتے جا کے لہماں پے جاندا۔ بالاں نوں ضد، ڈر، تاپ تے سر پیڑ دادم کردا۔ فوتگی دے بعد بابا پیرولی دے قبرستان وچ دفن ہويا۔

۴۔ قاری عبدالرحمن

لمے قد دا ایہہ بندہ ڈھیر چر جامع مسجد وچ رہیا۔ اپنے آپ نال گلاں کرن والا ایہہ بندہ عربی رسم الخط وچ کجھ خوشخط جملے میناراں تے مسیت دیاں کندھاں اتے کچی پنسل نال لکھدار ہندا۔ آخری دنوں وچ ایتھوں چلا گیا۔

۵۔ ضلع ہزارہ دے طالب علم (تن بھرا)

فیض پور خوردی دے درس دی دھم پورے پنجاب وچ کھلر گئی۔ آزاد کشمیر

وچوں طالب علم کھچے آرہے سن۔ کجھ کوہاٹ، کیمپلپور دی دھرتی توں علم دی ترہہ بھان لئی اڑے۔ ضلع ہزارہ دے قصبے شمدھڑا دے کول اُگی تھاں اے۔ او تھوں دا اک بندہ اپنے نکے نکے بال لے کے قاری غلام محمد کول آئے تے درس وچ پڑھن لئی چھڈ گئے۔ وڈے طالب علم داناں عبدالمجیدی۔ نوجوانی تیکر اتھے رہیا۔ فیر کراچی چلا گیا۔ او تھے فوتگی ہوگئی تے او تھوں ای پیوند خاک ہو گیا۔

اوس توں نکا عبد اللہ جان فیض پور خورد وچ رہ کے میٹرک کر گیا۔ ایم اے او کالج دی سائنس لیبارٹری وچ ملازم ہو گیا۔ ریٹائر ہون توں پہلاں دل دے اٹیک نال رحلت پائی۔ فیض پور خورد توں شرقپور روڈ اتے اک پنڈ کلال دی جامع مسجد وچ امامت وی کرواندا رہیا۔ عبد اللہ جان نے اپنے بچیاں نوں اعلیٰ تعلیم دلوائی۔ اج اوہناں دا وڈا پتر ایم بی بی ایس ڈاکٹر اے۔ اک بیٹا لاہور بورڈ وچ ملازم اے۔ اک بیٹا سکول ماسٹر اے تے باپ دی جگہ تے کلال والا وچ امامت وی کروا رہیا اے۔ ناصر محمود ایم اے او کالج لاہور وچ پڑھا رہیا اے۔ انگلش وچ اک دو کتاباں وی لکھ چکیا اے۔ بیگم کوٹ وچ رہائش اے تے اتھے تن تھاواں اتے کڈز گلیکسی دے ناں نال مثالی تعلیم گاہواں بنا کے علم دا چائن و نڈ رہیا اے۔

عبد اللہ جان دا اک بھرا محمد اشرف فیض پور خورد دے درس وچ پڑھ کے رینجر وچ بھرتی ہو گیا۔ ایوب خاں دے دور وچ 1965ء دی بھارت پاکستان جنگ وچ محاذ تے اڑیا۔ آخری دناں وچ جلد دی اک مہلک بیماری پاروں رحلت پائی۔ عبد اللہ جان دے کجھ چچیرے بھرا وی اتھے درس وچ رہے جیہڑے اجکل ملازمتاں کر رہے نیں۔

قاری عبدالحمید سہو

ضلع مظفر گڑھ دی تحصیل جتوئی دے اک پنڈ جلو سہو بستی دایہہ بندہ اسلامی تعلیم حاصل کرن لئی لاہور آیا۔ شاہدرہ ٹاؤن وچ رہ کے لاہوروں درسی تعلیم پاندا رہیا۔ تے مسجد اں وچ امامت کر کے گزر بسر کردا رہیا۔ فیض پور خورد وچ قاری عبدالمنان دے دور وچ آیا۔ پہلی شادی ناکام ہو گئی۔ تاں شاہدرہ وچ ویاہیا گیا۔ اجکل بیگم کوٹ یوسف پارک وچ مقیم اے۔ حج دی سعادت پاچکیا اے۔ میاں کالونی بیگم کوٹ دازکاح رجسٹرار، مدرسہ علی المرتضیٰ دابانی تے مسجد زینب دا خطیب تے امام وی اے۔ حکمت دا شوق وی اے۔ اثر صاحب دے ناں اتے جلو سہو بستی وچ اثر انصاری اکیڈمی بنائی اے۔ تے اکثر اثر صاحب دی غمی خوشی وچ شامل رہندا اے۔ کدی کدی اک کتاب لڑی ”ادبی اڈان“ دی اشاعت وی کروالیندا اے۔ اٹھ بیٹے تے اک دھی عبدالحمید سہو دے ویہرے دی رونق اے۔

منیر احمد سہو انسپکٹر منوٹروے پولیس

کچھ بندے نامساعد حالات وچ وی اوہ کامیابی حاصل کر جانداں نیں۔ کہ وسائل ہندیاں ہوئیاں دے نالوں ودھ جانداں نیں۔ قاری عبدالحمید سہو دازکا بھرا آبائی گاؤں وچوں علم حاصل کرن لئی لاہور آیا۔ فیض پور خورد دے درس وچ رہ کے میٹرک کیتا۔ ایف اے تے بی اے دے بعد منوٹروے پولیس وچ انسپکٹر بھرتی ہو گیا۔ تے اجکل لاہور وچ ڈیوٹی دے رہے نیں۔

پیر غلام غوث شاہ

فیض پور خورد وچ جمے پلے شادی دے بعد برج اٹاری وچ پڑھانڈے
رہے۔ فارسی اردو تے پنجابی شاعری وی کردے سن۔ اثر صاحب دے نال اکثر
مشاعریاں وچ جاندے، شاخ ادب دے مشاعریاں وچ شرکت کردے۔ ایہناں دا
اک دیوان کتابت دے مراحل وچوں لنگھیا۔ پرہن تیکر چھاپے نہیں چڑھ سکیا۔ رحلت
دے بعد بابا پیرولی دے قبرستان وچ دفن ہوئے۔

حافظ جھنڈا

ایہہ بندہ اکھاں توں نابینا سی، قرآن پاک دا اعلیٰ درجے دا حافظ۔ روزیاں
دیاں تراوتکیاں وچ کدی امام تے کدی سامع بن کے کھلوندا۔ حقہ پین دا شوقین سی۔
اثر صاحب دے دادامیاں اللہ دتہ کول ہر روز آکے حقہ دا شوق پورا کردا۔ رحلت دے
بعد بابا پیرولی دے قبرستان وچ دفنایا گیا۔

حافظ محمد اسماعیل

ایہہ بندہ اکھاں توں نابینا سی پر بڑی سوہ سیہیاں تے سمجھ سرت والا سی۔ اپنے
لیڑیاں نون کنج کے بہندا۔ جامع مسجد فیض پور خورد وچ بڑا چر رہیا۔ بالاں نوں قرآن
پاک پڑھاندا۔ غمی خوشی دے موقعیاں اتے ختم شریف پڑھدا۔ روزیاں وچ تراوتکیاں
پڑھاندا۔ قرآن پاک پڑھن دی بڑی سپیٹ سی۔ حقہ دا ذوق رکھدا سی۔ اثر صاحب
دے دادا کول ہر روز جا کے حقہ دا شوق پورا کردا۔ اثر صاحب نے بغدادی قاعدہ تے

پہلا سیپارہ ایہناں کولوں پڑھیا۔ آخری دنوں وچ بیمارہ کے اپنے پنڈ چلا گیا۔

نواب درویش

جامع مسجد وچ رہ کے اپنی حیاتی گزارن والا ایہہ درویش طبابت نال بڑا شوق رکھدا سی۔ اثر صاحب دے والد حکیم محمد ابراہیم نقشبندی مجددی کولوں اڈاڈ مرضاں دے نسخے پچھ کے دوائیاں تیار کردا۔ میلے ٹھیلے تے داتا صاحب دے عرس اتے دوائی وچکن لئی دوکان لانا۔ اثر صاحب دے دادا نے نواب درویش دی بھین رابعہ نوں فیض پور خورد دے لاگے اک پنڈ واہگرے دے اک شخص تاج دین کشمیری نال ویاہ دتا۔ رابعہ نے بڑی بوہنی حیاتی گزاری۔ اوہدے بال بچے تے طبریح سلامت اے۔ نواب درویش نوں رحلت دے بعد بابا پیرولی دے قبرستان وچ دفنایا گیا۔

ظہور ادرویش

دراز قد دا ایہہ درویش بڑا چر جامع مسجد وچ رہیا۔ بلند آواز والا ایہہ مؤذن جدوں بانگ دیند اتان فیض پور خورد دے آ لے دوالے دے پنڈاں تیکر آواز اڑدا۔

سید درویش

قاری غلام محمد دے مطب وچ معاون طبیب رہیا۔ شربت بنانا، عرق کشید کردا، قاری صاحب نسخہ لکھ کے دیندے، سید پڑیاں بنھ بنھ کے مریضاں نوں دیندا جاندا۔ سید آزاد کشمیر داباشندہ سی۔ علم داشوق ایہنوں اتھے لے آیا۔

فیض پور خوردیاں برادریاں، گوتاں تے گھرانے

جٹ برادری

فیض پور خورد دے جٹ قبیلے دانیڑے دور بڑا چر چا اے۔ ایہہ جٹ فیملی لودھراتے ورک اکھواندے نیں۔ طالع مند تے محمد شریف دو سکے بھرا ہوئے نیں۔ احمد یار جٹ تے دو جے گھرانے واہی نیجی کردے آرہے سن۔ تے شرافت وچ ایہہ جٹ سبقت لے گئے نیں۔ طالع مند دی اولاد وچوں چوہدری محمد سالک تے چوہدری محمد صادق نے بڑاناں پایا۔ چوہدری محمد شریف دابینا چوہدری عبدالحمید دی سلاہن دے لائق اے۔ چوہدری اقبال احمد تے چوہدری طفیل احمد دو سکے بھرا نیں۔ ایہناں دی اولاد نے بڑی ترقی کیتی اے۔ رضاسی این جی بنا کے نال نال واہی نیجی کر رہے نیں۔

آرائیں برادری

آرائیں برادری دی اکثریت اے۔ آرائیاں وچ کئی گوتاں نیں۔ جیہدے توں ایہہ سیہانے جاندے نیں۔ آرائیں برادری بڑی محنتی تے صاف ستھری برادری اے۔ محنت مزدوری کرن نوں عار نہیں سمجھدے۔ تھوڑی تھوڑی اراضی نوں بڑے سوہنے ڈھنگ نال کاشت کردے نیں۔ اک سال وچ تن تن چار چار فصلیاں لین دی صلاحیت رکھدے نیں۔

آرائیں برادری وچوں بچے، وسا کھی کے، کتھورے، ڈولے، نرائن، منڈے، جتالے، کھنڈے، بوکے تے ملاں کیانڈے مشہور گوتاں نیں۔ ایہناں گوتاں

دے ناں تے ای گلیاں محلے مشہور نہیں۔ وسا کھی کیا ندی گلی، ڈولیاں دی گلی، نرائناں دا محلہ، منڈیاں دا محلہ۔

وسا کھی کے

وسا کھی کیا ندادے آباؤ اجداد شروع توں فیض پور خورد وچ چودھراہٹ کر دے آئے نیں۔ چوہدری محمد یار دی اولاد وچوں ماسٹر اصغر تے چوہدری اسمٰعیل نے بڑا ناں پایا اے۔ ارائیں سی این جی ایسے ٹابری دا اے۔ چوہدری نور محمد دے پتر بشیر احمد محمد صدیق تے نذیر احمد شرافت دے پیکر ہو گزرے نیں۔ چوہدری نذیر دی اولاد وچوں چوہدری نصیر احمد منیا دنیا بندہ اے۔ سپینے اپنے والد دے ناں اتے نذیر سی این جی بنایا اے۔ چوہدری بشیر احمد دے دو پتر عبد الحمید تے عبد الحمید بڑے لائق بندے نیں۔ محمد صدیق دی اولاد وچوں چوہدری افضل نے بڑا شان دار مدرسہ جمال القرآن بنایا اے۔ جیہڑا موٹروے دے لاگے اے۔ تے قاری عطاء اللہ اوہدے استاد ہین۔ وسا کھی کیا ندے قبیلے وچوں چوہدری عبدالقادر تے میاں عبدالرؤف نے سیاست وچ حصہ لیا اے۔ پنڈ دیاں گلیاں بازار سڑکان پکیاں بنوائیاں نیں۔ تے پین والے صاف شفاف پانی دیاں دو ٹینکیاں بنوائیاں نیں۔ سوئی گیس گھر گھر اپڑ گئی اے۔

منڈا برادری

منڈا برادری بڑی محنتی، ہمدرد تے رفاہ عامہ دے کماں وچ پیش پیش آرہی اے۔ ایس فیملی دے گھرانے وچوں محمد عاشق دے اوہ لائق پتر نیں جیہڑے ایس پنڈ وچوں مڈھلی تعلیم پا کے بیرون ملک پڑھن حلے گئے تے اعلیٰ تعلیم پا کے اچے عہدیاں

اتے فائز ہوئے۔ چوہدری گلغام امین منڈا تے چوہدری گلہاز امین منڈا تے چوہدری علی اصغر منڈا ایڈووکیٹ موجودہ ایم پی اے دی بھج نس نال شہباز شریف انکم سپورٹ پروگرام تے بے نظیر انکم سپورٹ پرگرام نال لکھاں روپے غریباں تیکر اڑے نیں۔

گھچے برادری

حاجی محمد الیاس گھچے جدوں سمندری فیصل آباد توں نقل مکانی کر کے فیض پور خورد وچ آیا۔ تاں اوہدے نو پتر کمسنی وچ سن۔ ویکھدیاں ویکھدیاں جوان ہوئے تے بڑی شہرت پائی۔ حاجی محمد ابراہیم، حاجی حسن دین، عمر دین، حاجی عبدالعزیز، محمد یوسف، حاجی سراج دین، حاجی محمد یعقوب، باؤ محمد صادق تے چوہدری معراج دین توں نوگھرانے بن گئے۔ سیاست وچ چوہدری معراج دین بڑاناں پایا۔ پہلاں بی ڈی ممبر تے فیر چیئر مین بن گیا۔ باؤ محمد صادق ریلوے وچ ملازم سی۔ حاجی محمد ابراہیم نے واہی نیجی کیتی تے آٹا پیہن، چاول چھڑن، روں پنجن والی مشین بنائی۔ محمد یوسف ددھ چوان دا کاروبار کیتا۔ تے حاجی عبدالعزیز نے کپڑے دی دوکان بنا کے شہرت پائی۔ محمد یوسف دے پتر صفدر تے مظفر امریکہ مقیم ہو چکے نیں۔ حاجی عبدالعزیز دی اولاد محمد سلیم عمر دین وی امریکہ سکونت پذیر نیں۔ حاجی حسن دین داوڈا پتر چوہدری محمد حنیف وکیل اے۔ باقی خادم حسین الیاس پاکستان ٹیلیویشن کارپوریشن وچ ملازم اے۔ باؤ محمد صادق دا بیٹا بنیا مین وی پاکستان ٹیلیویشن کارپوریشن دا ملازم اے تے نکا بیٹا عبد الرزاق ریلوے وچ انسپکٹر اے۔ حاجی محمد ابراہیم دا بیٹا چوہدری حاجی مشتاق احمد نے پٹوار کیتی اے۔ پوری تحصیل دے پٹواریاں دی تنظیم دا صدر اے۔

باقی برادریاں

ارائیں تے جٹ برادری دے علاوہ فن کار، ہنرمند تے کسب دار برادریاں وی فیض پور خورد وچ آباد نہیں۔ تے ایہناں دے دم خم نال پنڈ وچ ترقی دی لہر دوڑ رہی اے۔ انصاری پارچہ بانی، لوہار کھی رنبہ تے داتریاں بنان وچ، موچی بہترین کھسے بنان وچ، ترکھان منجی پیہڑی بنان وچ کشمیری گوشت وچکن وچ، گھمیار مٹی اٹاں ڈھون تے مٹی دے بھانڈے بنان وچ استاد ہین۔

فیض پور خورد وچ اثر صاحب دے دادے دی آمد

جدوں سندھ دی دھرتی اتے راجہ داہر دی حکمرانی سی۔ سیلون توں کجھ مبلغ تے تاجر عرباں دے گھرانے بال بچے، مال و دولت نال بحری جہاز اتے عرب پرت رہے سن۔ دیہل دے لاگے بکیرہ عرب وچ سمندری ڈاکوؤں نے ایہہ جہاز لٹ لیا۔ کڑیاں قید کر لئیاں۔ ویلے دے مسلماناں دے خلیفے تیکر اک قیدن کڑی دا خط اپڑیا۔ تاں محمد بن قاسم قیدیاں نوں چھڈان لئی حملہ آور ہو یا۔ راجہ داہر مار یا گیا۔ نواب شاہ تے سانگھڑ دے وچکار عرباں دی چھاؤنی المنصورہ بن گئی۔ محمد بن قاسم نوں بلا لیا گیا تاں اوہدے لشکری بھارت وچ تبلیغ، امامت، خطابت تے درس تدریس لئی کھلر گئے۔ اثر صاحب دے عربی انصاری آباؤ اجداد بھارت دے اک سوہڈھی راجے کول اپڑ گئے۔ ایہناں دی تبلیغ تے چنگیاں عاداتاں تک کے راجہ سوہڈھی مسلمان ہو گیا۔ انج دو جے راجیاں نے سوہڈھی راجے نال بائیکاٹ کر کے دیا کہ راجہ ہن تیر امرن جین مسلماناں نال ای اے۔ راجہ سوہڈھی دیاں دھیاں انصاریاں نے ویاہ لئیاں۔ انج اثر

صاحب دے وڈ وڈیرے نانکیاں ولوں سوہڈی جٹ لکھدے آئے اوہناں لاہور آ
کے سوڈیوال وسایا۔

فیر راوی دریادے کنڈھے نین سکھ وچ آگئے۔ اتھے بابا قائم دین نے
بھیڈ بکریاں مال مویشی بنائے تے پارچہ بانی نوں اپنایا۔ قائم دین دا پتر میاں اللہ دتہ
نین سکھ توں نقل مکانی کر کے فیض پور خورد وچ آ گیا۔ ایہہ بزرگ اثر صاحب دادا
اے۔ اللہ دتہ دے سکے مامے بابا ذکریا شاہ، عبد اللہ شاہ، جمیل شاہ تے بلاقی شاہ دے
میلے نین سکھ وچ لگدے نیں تے محکمہ اوقاف دے تحت مزار منبع فیوض و برکات نیں۔
میاں اللہ دتہ دی اولاد فیض پور وچ ودھی پھلی۔

میاں فیروز دین انصاری

میاں اللہ دتہ دا وڈا پتر میاں فیروز دین بوہت سیانا تے ہنرمند ہو یا اے۔
مجنوں کھیس، روٹے، لوٹیاں، کھدر ہر طراں دا کپڑا نکلی کھڈی اتے اُن لیندا۔ مجھ، گاں
وی رکھدا رہیا۔ کبوتر اں دا بڑا شوقین سی۔ جامع مسجد فیض پور خورد دے درویشاں نال
وی ایہدا بڑا پیاری۔ آخری دناں وچ شیخوپورے چلا گیا۔ اتھے ای رحلت ہوئی تے
شیخوپورہ دے پرانے قلعے دے لاگے داتا شاہ جمال دے قبرستان وچ پیوند خاک
اے۔ اوہدے دو پتر محمد اسحاق تے محمد رفیق دی اولاد ا جکل لاہور وچ مقیم اے۔

میاں محمد اسماعیل انصاری

میاں اللہ دتہ دا نکا پتر محمد اسماعیل بڑا ای نیک بھلا مانس تے مخنتی سی۔ شرقپور
دے لاگے غازی پور گھگاں دے اک عالم فاضل میاں محمد حسین دی بیٹی نال ویاہیا

گیا۔ تاں غازی پورای سکونت پذیر ہو گیا۔ بڑا ای خوبصورت قد آورتے شہ زور سی۔
 لکڑ دی گڈ پٹھاں لیٹ کے پیراں نال چک لیند اسی۔ ایہناں دی قبر غازی پور وچ
 اے۔ اک پتر محمد حنیف لاہور آ گیا وڈا پتر عبدالرشید غازی پور وچ مقیم اے۔

حکیم پیر محمد ابراہیم نقشبندی مجددی

میاں اللہ دتہ دا ایہہ پتر بڑا ای خوبصورت لاڈلا، خلق پیار والا اے۔ بڑا ناں
 پایا۔ پیری مریدی تے حکمت کردے نیں۔ ہتھ وچ بڑی شفا اے۔ متعدد شادیاں
 کیتیاں۔ کثیر اولاد اے۔ اثر صاحب ایہناں دا وڈا پتر اے۔ اجکل ایہناں دا آستانہ
 عالیہ کوٹ عبدالملک وچ اے۔

حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

ہمتاں دا پیکر، خلق پیار تے محبتاں دا ساگر اثر انصاری فیض پوری نے
 فیض پور خورد وچ حکیم پیر محمد ابراہیم صاحب دے گھر جنم پایا۔ پنجویں تیکر سکولے
 پڑھیا۔ شاعری دا شوق بچپن توں سی۔ کتابت پینٹری نوں ذریعہ معاش بنایا۔ دھیاں
 پتر اں نوں اعلیٰ تعلیم دلوائی تے ساری اولاد نوں ویلے سرویاہیا۔ درجناں کتاباں
 لکھیاں۔ اللہ پاک نے حج دی سعادت بخشی۔

اثر صاحب نے فیض پور خورد وچ 1965ء وچ اک علمی ادبی ادارے
 ”شاخ ادب“ دی بنیاد رکھی۔ ہر مہینے مشاعرے کروائے۔ شاعراں ادیبوں نال بڑا
 پیار کردے نیں۔ ان گنت شاعراں دیاں دستار بندیاں کروائیاں۔ اہل قلم نال شاماں
 منائیاں۔ جگراتے دیاں محفلاں سجائیاں، کتاباں دیاں رونمائیاں کروائیاں، کئی کتاب

لڑیاں دا اجرا کیتا۔ پورے ملک وچ ایہناں دے شاگرد تے چاہنوالے پائے
جاندے نیں۔ ایہناں دے شاگرداں نے اثر صاحب دے ناں اُتے اکیڈمیاں بنا
کے کتاب لڑیاں دامینہہ وسادتااے۔

اثر صاحب نے آل انصاری فلاح، بہبود تے اصلاح لئی وی اک تنظیم
بنائی اے۔ درجناں کتاباں آل انصاری بارے لکھ چکے نیں۔ ایہناں دے انصاری میلے
لگدے رہندے نیں۔ عبدالجبار اثر، غلام عباس شاد مصری، عبید اللہ عربی، سردار محمد عبد
اللہ (راقم) عابدہ اثر بی اے، زیب النساء اثر ایہناں دے علمی ادبی گلشن دے سدا
بہار پھل نیں۔ جنہاں اپنے والد بزرگوار دے نقش قدم اتے چل کے علمی ادبی میدان
وچ بڑا کم کیتا اے۔ ہر اک دی اپنی اپنی کتاب وی چھپی اے۔ تے آل انصاری وی
بھج نس کر دے نیں۔ فیض پور خورد علم ادب دا گہوار ابن چکیا اے۔

فیض پور خورد تے کجھ دشواریاں

فیض پور خورد تیکر اپڑن لئی جڑانوالا روڈ (شرقی پور روڈ) ذریعہ سفر اے۔
لاہور دے لاگے ہون پاروں فیض پور خورد دی بوہت نفری ملازمت لئی ہر روز لاہور
جاندے نیں۔ میوہ منڈی، سبزی منڈی وچ فیض پور خورد دے کھیتراں دے پھل
سبزیاں وکن جانیاں نیں۔ ایس علاقے وچ ٹرانسپورٹ دی بڑی قلت رہی اے۔
شرق پور دیاں ویکناں اتھے نہیں کھلون دیاں۔ سٹاپ تے بس دے انتظار وچ بڑا وقت
ضائع ہندا اے۔ اج کل چنگ چو رکتے بیگم کوٹ، شاہدرہ تے بتی چوک تیکر سواریاں
ڈھوندے رہندے نیں۔ فیض پور خورد آلے دوالے دے پنڈاں دا سنگم اے تے

بوہت وڈا سٹاپ وی۔

فیض پور خورد دے لہندے پاسیوں موٹروے لنگھدی اے۔ شرقپور روڈ نوں
 موٹروے دے اتوں لنگھایا گیا اے۔ فیض پور ٹول پلازا بن نال جتھے ترقی دی لہر دوڑ
 گئی اے او تھے ایس پنڈ لئی کجھ دشواریاں وی پیش آئیاں نیں۔ مثال طور بوہت وڈا
 قدیمی قبرستان موٹروے دے پرلے پاسے اے۔ میت نوں چک کے لے جان دا
 کوئی معقول راہ نہیں رکھیا گیا۔ فیض پور خورد دا گورنمنٹ پرائمری سکول سڑکوں پار
 قطب پاسے اے۔ طالب علماں لئی سڑک توں لنگھن دا پل نہیں بنایا گیا۔ کئی حادثے
 وی ہو چکے نیں۔ جگہ دی قلت پاروں واپڈا دفتر تے بینک ایٹھوں منتقل ہو چکے
 نیں۔ انج عوام نوں بڑی پریشانی دا سامنا کرنا پڑے رہیا اے۔

فیض پور خورد دا حد و دار بچہ

فیض پور خورد پنڈ دے لہندے پاسیوں موٹروے بن گئی اے۔ ایہدے
 توں پار بابا پیرولی والا قبرستان لے۔ ایہہ قدیمی قبرستان آ لے دوالے دے پنڈاں لئی
 آخری ٹھکانہ مہیا کر دا آیا اے۔ پنڈ دے چڑھدے پاسے دو تن سال پہلاں اراضی
 کاشت کیتی جاندی سی۔ ارائیں گھرانے اپنے تھوڑے تھوڑے رقبے دے کھیتراں
 وچ باغ لا کے موسمی سبزیاں، پٹھے دتھے تے گزارے جوگی کنک چاول بیج کے وقت
 پاس کردے آئے نیں۔ آبادی ودھن نال کئی کھوہ پور دتے گئے نیں۔ ٹاؤن، گارڈن
 بنادتے گئے نیں۔ الرحمن گارڈن، طیبہ گارڈن، بوہت وڈیاں جدید طرز دیاں آباد
 کاریاں دیاں سکیمیاں نیں۔ فیض پور خورد دے پہاڑ پاسیوں جڑانوالا، شرق پور روڈ

لنگھدا اے۔ سڑک دے پہاڑ پاسے ای اک نہر گزروی اے جیہڑی شرق پور جا کے
مک جاندی اے۔ رانا بھٹی، برج اٹاری موراس والا ڈھاکے، منڈیاں والا دارقبہ
ایس نہر دے پانی نال کاشت ہندا آرہیا اے۔

فیض پور خورد دے دکھن پاسے راوی دریا وگدا اے۔ تے راوی دریا دیاں
پرانیاں گزرگا ہواں نیں۔ ایس لئی ایہہ پاسا اچی نیویں کٹی پھٹی دھرتی (کچا) یاں
راوی دریا دی کاچھل اکھواندا اے۔ راوی دے ہر نال ایہہ پاسا ڈبدا تر وارہیا اے۔

فیض پور خورد دے آل دوالے دے پنڈ

فیض پور خورد دے چڑھدے پاسے سکیاں کلاں موتی فوجی، سکیاں بکلاں
منشی احمد علی (نین سکھ دے لاگے) سکیاں بندوہ شاہ تے جدید طرز دیاں سکیمیاں
نیں۔ دکھن پاسے راوی دریا دے ایس پاسے ڈیرہ فضل دین تے ڈیرہ اڑباں دے پنڈ
نیں۔ تے موٹروے لنگھدی اے۔ فیض پور خورد دے لہندے دکھن ول کوٹ نور شاہ،
ڈھڈیاں چاڑ دے پنڈ نیں۔ تے لہندے پاسے موٹروے توں پار بابا پیر ولی دے
قدیمی قبرستان توں اگے ستار والا، واہگرے، بگھیاڑ والا تے بنسی نگر دیاں وستیاں
آؤندیاں نیں۔

فیض پور خورد دے پہاڑ (قطب) پاسے دیڑھ، بھلے اندرون، امیر علی دا
دینداراں دا ڈیرہ تے محمد خان دادو دینداراں دا ڈیرا اے۔ اگے کوٹ عبدالمالک دے
ان گنت ٹاؤن، سکیمیاں شروع ہو جان دیاں نیں۔ چڑھدے پہاڑ پاسے نہر دے
کنڈھے حاجی نور شاہ کے کا داٹھٹھہ تے لنگیاں داٹھٹھہ اے۔ ایہہ ٹھٹھے فیض پور خورد دے

واہی واناں نے اپنے اپنے کھوہاں اتے آباد کیتے نیں۔

فیض پور خورد وچ بزرگاں دے مزار

فیض پور خورد دے چڑھدے پاسے باب پٹھانے شاہ دامزار اے۔ ہاڑدی پہلی جمعرات نوں میلہ لگدا اے۔ بھنگوڑے، مٹھائی، نیاری، کوڈی دے اکھاڑے، قوالیاں میلے دیاں رونقاں نوں ودھاندے نیں۔ فیض پور خورد دے لہندے دکھن پاسے بابا وہاب چناں دامزار اے۔ ہن پنڈتے مزار دے وچکار موٹروے دی حد بن گئی اے۔ ہاڑ وچ بابا جی دا میلہ لگدا اے۔ لنگروٹھ یا جاندا اے۔ فیض پور خورد دے لہندے پاسے بابا پیر ولی دانوگزا مزار اے۔ ہاڑ دی دوجی جمعرات نوں میلہ لگدا اے۔ آلے دوالے دے پنڈاں دیاں سنگتاں رلت کردیاں نیں۔ کوڈی ہندی اے۔ بابا پیر ولی دے بھرانوگزے بابا رنگ علی، بابا طاہر علی تے ہمیشیرہ نوگزی مائی پیر بروٹی دے مزار نیں۔ ایہہ قبرستان بوہت پرانا اے تے اتھے ان گنت حافظ قاری عالم فاضل عابد زاہد تے بزرگاں دیاں قبریں نیں۔

حمد، نعت، غزل، نظم تے علمی ادبی نثر دا گلدستہ

ماہجر دے لہنؤ

مصنفہ: درویش صفت ادیبہ شاعرہ

زیب النساء اثر مرحومہ مغفورہ

ناشر: حاجی غلام رسول انصاری (انمول جیولرز)

بانی الا انصاری ویلفیئر ٹرسٹ نارنگ منڈی

چھتہ بازار نزد ریلوے اسٹیشن نارنگ منڈی ضلع شیخوپورہ

امرت و بیج نہایتی اُچی سچھی شاعری
 حمد، نعت، نظم، غزل، تے نثری شاہ پارے

شوقِ دہلی لالی

رشحاتِ قلم: محترمہ عابدہ اثر، بی۔ اے

ناشر: سیٹھ آدم جی عبداللہ بمبئی والے

تاجر کتب نو لکھا بازار لاہور

سردار محمد عبداللہ اپنے بچے ارمان جبارناں
اپنے بھرا دے رشید